

REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE AMERIKY

8. přednáška

Spojené státy americké

(doplněk k povinné studijní literatuře)

Státní zřízení, státní správa

Spojené státy americké

In God We Trust
státní heslo od roku 1956

E Pluribus Unum
tradiční státní heslo, použito ve znaku

Rozloha: 3. nebo 4. největší stát?

- Americké úřady postupně mění definici toho, co počítají do rozlohy, CIA World Factbook udávala:
 - **9 372 610 km²** (1989–1996) ← Pouze pevnina a vnitřní vody
 - **9 629 091 km²** (1997–2003) ← Přidána Velká jezera a pobřežní vody (coastal waters)
 - **9 631 418 km²** (2004–2005)
 - **9 631 420 km²** (2006) ← Přidáno pobřežní moře (territorial waters)
 - **9 826 630 km²** (2007–2008)
- zahrnování plochy pobřežního moře do rozlohy státu je sice věcně naprosto správné, přesto ale dosti neobvyklé
- Jedním z motivů může být i snaha „předběhnout“ v rozloze Čínu (ta je v ročence CIA měřena bez sporných území i bez pobřežního moře)

Poloha

- 3 oddělené oblasti vlastního území:
 - ▣ 48 států a federální distrikt ve střední části Severní Ameriky – označovaný jako **contiguous United States**
 - ▣ Aljaška na severozápadě Severní Ameriky (spolu s předchozím tvoří **continental United States**)
 - ▣ Hawaii/Hawai'i v Tichomoří
- Vedle toho ovládají USA i některá další teritoria, která ale nejsou považována za součást vlastních Spojených států

Federace – struktura

- Základním prvkem územní struktury USA jsou **státy** (*states*)
 - ▣ 4 státy se oficiálně označují jako společenství (*Commonwealth* – Kentucky, Massachusetts, Pennsylvania a Virginia) – jde ale jen o jméno
- Nové státy vyhláší Kongres na území, která dosud žádnému státu nepřísluší (obvyklý způsob, naposled však v roce 1959)
- Území již vyhlášeného státu nesmí být měněno bez jeho souhlasu
 - ▣ jedinou výjimkou bylo oddělení Západní Virginie od Virginie v době, kdy se sama Virginie odtrhla od USA ke Konfederaci

Federace – struktura

- Podle amerického práva představují státy „suverénní jednotky“ a jejich moc vychází z lidu (nikoliv od federální vlády)
- Státy pak přenesly dobrovolně část svých pravomocí na ústřední vládu USA
- Toto přenesení je ale od dob občanské války považováno za trvalé a neodvolatelné (⇒ státy nemohou z USA „vystoupit“), státy také nemají právo vstupovat do mezinárodně politických vztahů (smlouvy, diplomatická zastoupení apod.)
- Pravomoci států jsou jinak poměrně široké, např. je v jejich kompetenci i trestní zákonodárství, rodinné právo apod.

Další části území USA

- K vlastnímu území USA patří ještě federální území **Kolumbijský distrikt** (*District of Columbia, D.C.*)
- Federální distrikt byl vytvořen pro nově vybudované **hlavní město Washington**, které v současnosti vyplňuje celé jeho území
 - ▣ Dříve leželo na území D.C. víc měst, proto „dvojný“ název distriktu a města
- Čtvercové území o rozměrech 10x10 mil bylo vyčleněno v roce 1790 z Virginie a Marylandu
 - ▣ Dnes jiný tvar, v roce 1847 byla JZ část vrácena Virginii

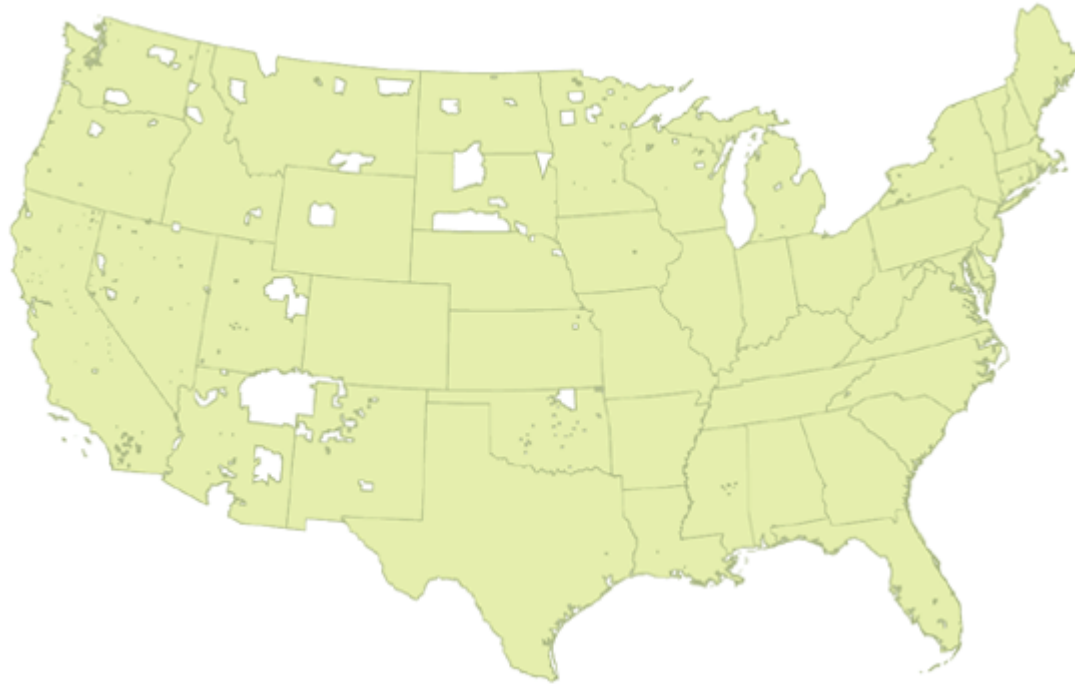

Indiánské rezervace (*Indian Reservations*)

- Mají zvláštní právní postavení
- Indiánské kmeny jsou podle amerického práva **suverénní národy** (*sovereign nations*), nezávislé na státních a federálních mocenských orgánech
- V praxi uzavřely všechny indiánské kmeny smlouvy (*treaties*) s federální vládou, podle které **podléhají přímo federaci**
- Indiánské rezervace proto – ač leží na jejich území – nepodléhají správě dílčích federálních států a zákony států v rezervacích mají omezenou platnost

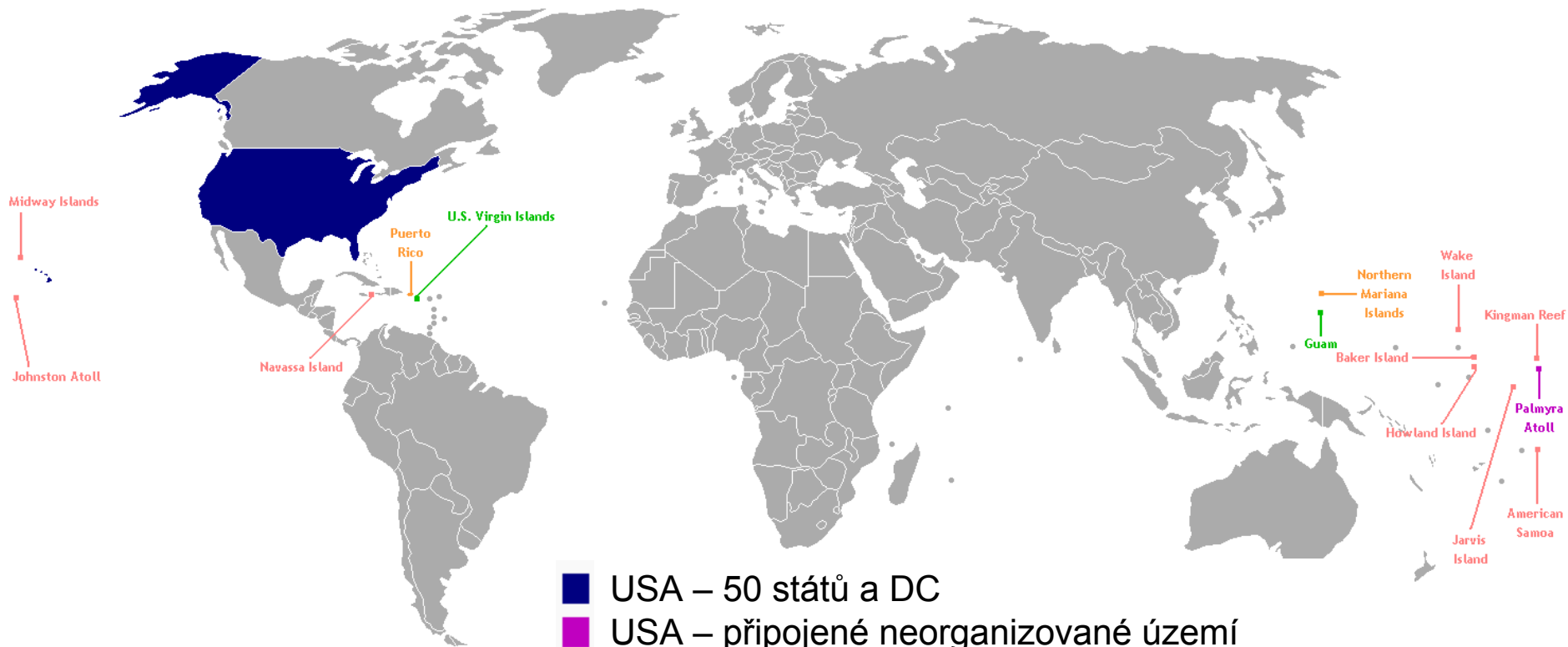
Území podléhající jurisdikci dílčích států ...
... vypadá ve skutečnosti takto:

Ostrovní oblasti (*insular areas*)

- Jedná se o zámořská území, která leží mimo území federálních států nebo federálního distriktu
- Obyvatelé zámořských území jsou občany USA, ale nevolí prezidenta a Kongres
 - Zvláštnost: výjimkou je Americká Samoa – místní obyvatelé jsou americkými příslušníky (*U. S. Nationals*), ale ne občany (*U. S. Citizens*), volební právo proto nemají
- Ostrovní oblasti se dělí na:
 - **připojené** (*Incorporated*) – jsou integrální částí USA, platí na nich Ústava USA
 - **nepřipojené** (*Unincorporated*) – nejsou součástí území USA (nevztahuje se na ně Ústava USA), tvoří jeho državy (*possessions*, tj. území pod suverenitou daného státu, které ale nejsou jeho součástí)
- Zcela svébytné postavení z ostrovních oblastí mají přidružené státy / společenství (*commonwealth*) – Portoriko a Severní Mariany

Území USA

- USA – 50 států a DC
- USA – připojené neorganizované území
- nepřipojené organizované území
- přidružené státy / společenství
- nepřipojené neorganizované území

Jiná území

- Pod jurisdikcí USA je ještě *The Guantamo Bay Naval Base* na Kubě
- jde o pronajaté území, Kuba pronájem neuznává (nepřijímá nájemné), ale jinak podmínky pronájmu plní (např. dodávky vody)
- Zvláštní právní postavení, na území neplatí právní řád USA

Nižší administrativní jednotky (*local government*)

- USA jsou tradiční demokracií s rozsáhlou místní samosprávou
- Zvláště je, že samosprávné jednotky nejsou „skladebné“ jako obce v ČR
- pro různé kompetence (policie, školství, ...) se vytváří zvláštní samosprávné obvody, které mají vlastní volené představitele a územně se překrývají nebo částečně překrývají, aniž by vždy „vyplňovaly“ celé území („nevyplněná“ území se označují jako *unorganized* – dané kompetence na nich vykonává státní správa)
- Kompetence jednotek shodného stupně se mohou lišit podle volby místního obyvatelstva (mohou si „vzít“ více nebo méně kompetencí podle místních podmínek)
- Toto uspořádání je tradiční a natolik běžné, že je místně vnímáno jako standardní

Místní správa / samospráva:

□ Podle sčítání v roce 2005:

úroveň správy / samosprávy:	počet
federální	1
státní	50
regionální (<i>county</i> , Aljaška: <i>borough</i> , Louisiana: <i>parish</i>)	3 034
obecní (<i>city</i> *)	19 429
místní (<i>town</i> , <i>township</i>)	16 504
školní (školní distrikt)	13 506
pro zvláštní účely (hasiči, policie, knihovny, apod.)	35 052
celkem	87 576

* pozor: v americké angličtině je termín *city* ekvivalentem slova *municipality*, může se tak tedy označovat i velmi malá obec venkovského charakteru

V praxi ...

County of Los Angeles

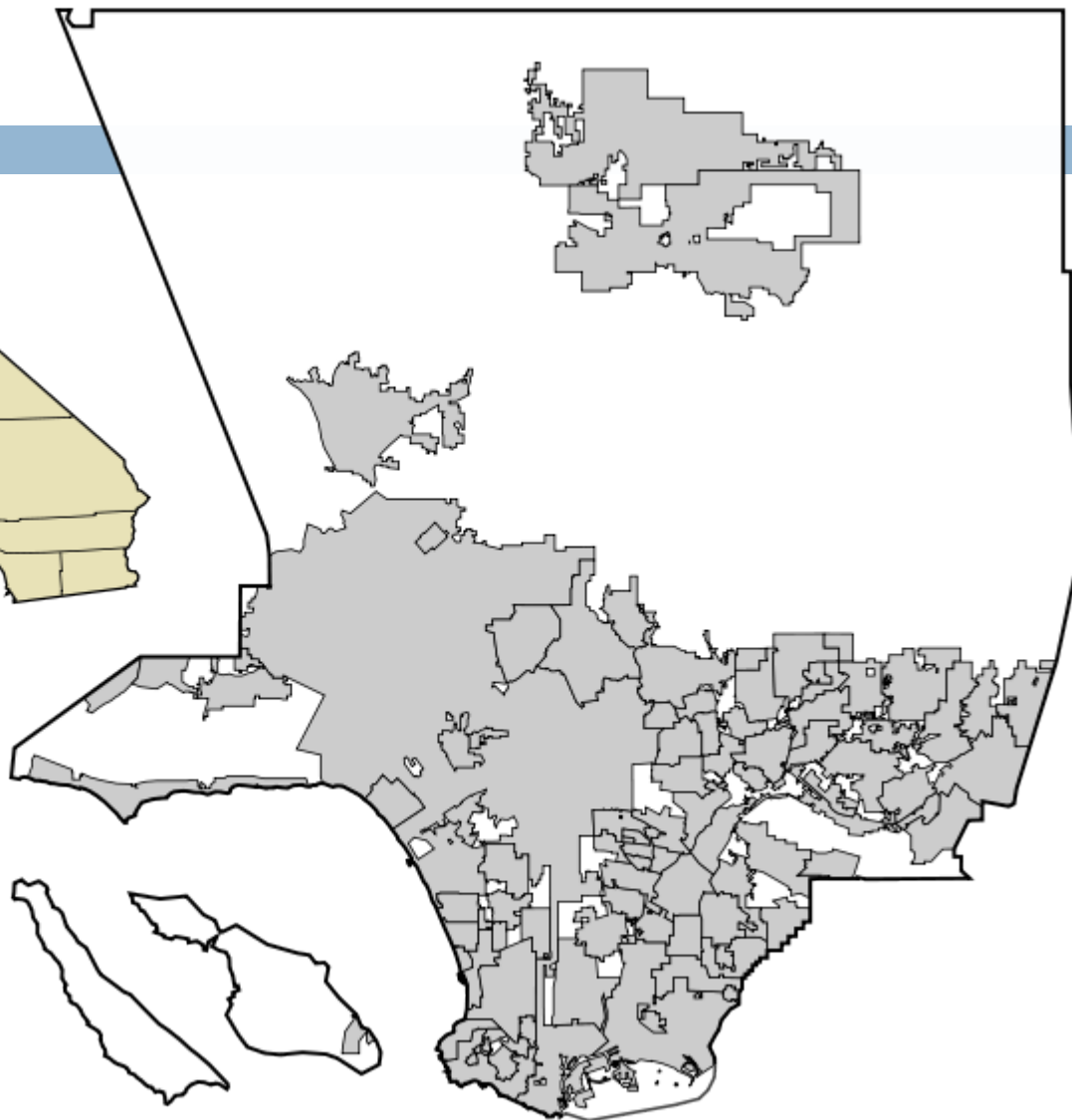
- Území řídí volený *Los Angeles County Board of Supervisors* (jen 5 členů), který má pravomoci:
 - ▣ Legislativní (pro nezačleněné území)
 - ▣ Exekutivní (pro celé území)
- Další volené funkce:
 - ▣ Assessor
 - ▣ District Attorney
 - ▣ Sheriff

County of Los Angeles

- Board of Supervisors má (2008) rozpočet 22,5 mld. USD
 - ▣ Příjmy: 20 % z daní, 24 % transfery od státu Kalifornie a 19 % z federace, zbytek z ostatních zdrojů
 - ▣ Výdaje: 24 % na zdravotnictví, 20 % na bezpečnost, 22 % sociální služby, atd.
- zaměstnává 100 000 lidí, vykonává autonomně širokou škálu správních funkcí

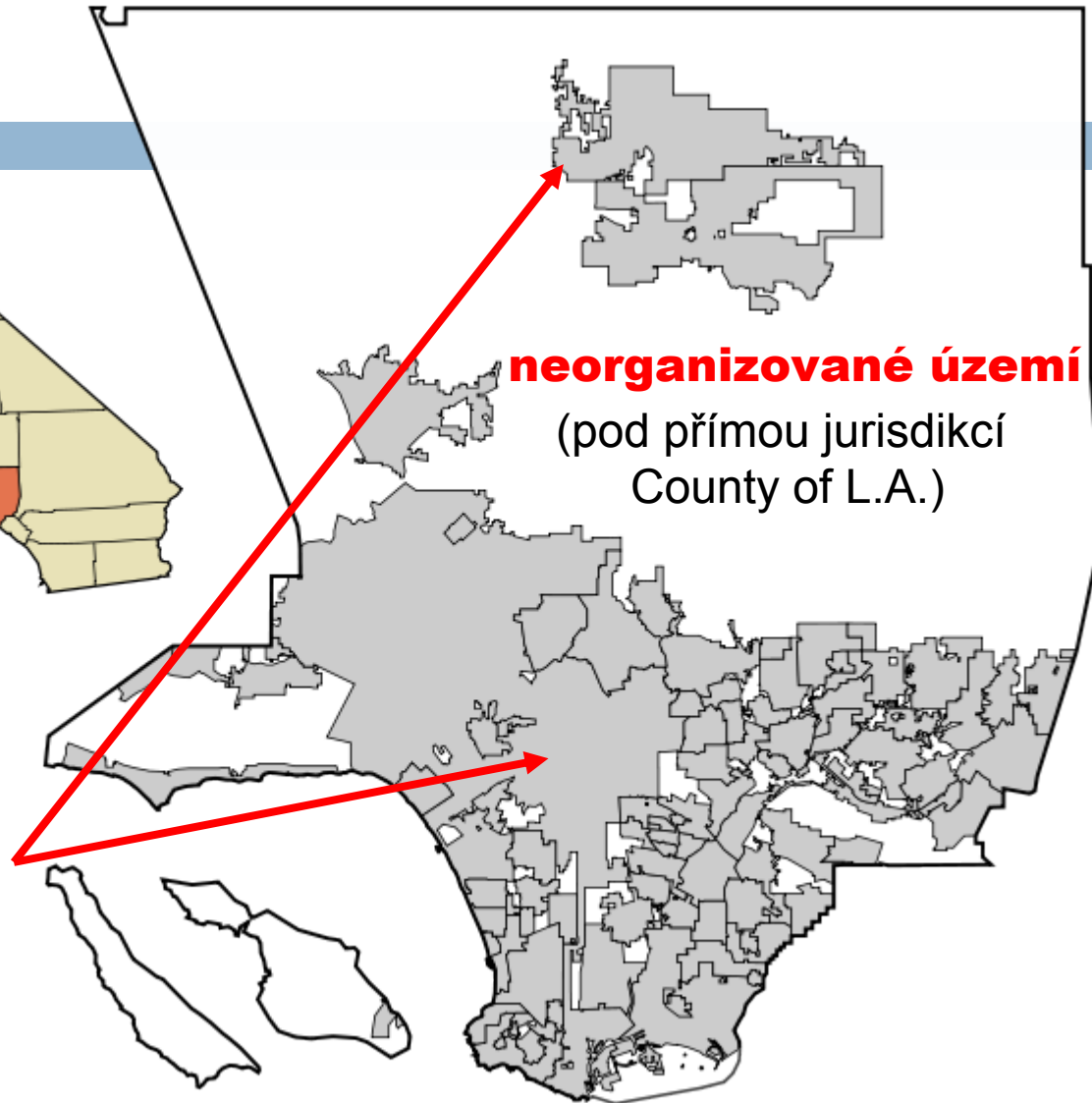

12 308 km²
9 948 081 ob. (2006)
běloši: 48,7 %
angličtina: 45,9 %
španělština: 37,9 %

County of Los Angeles
(vytvořeno 18. 2. 1850)

Vnitřní členění:

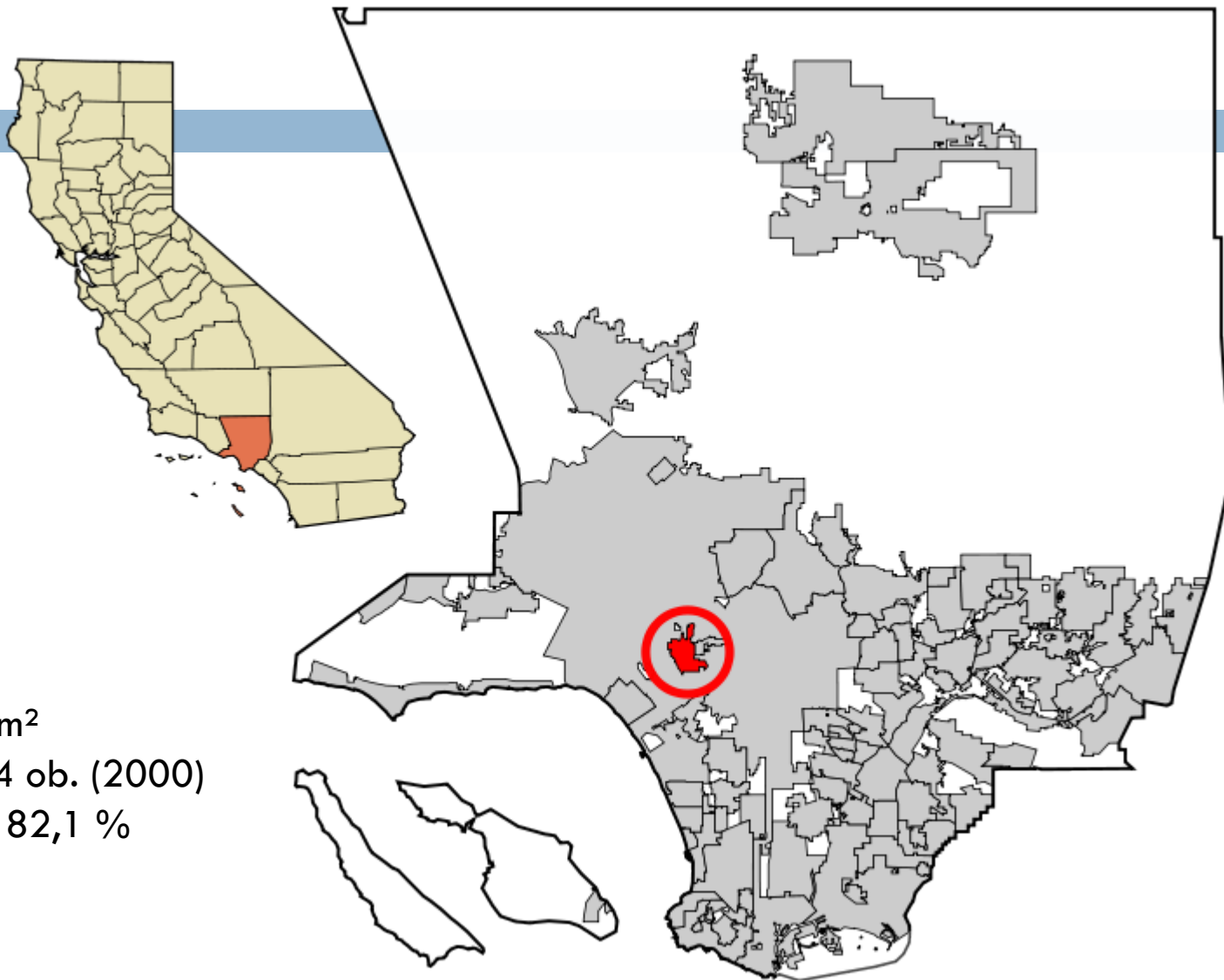
neorganizované území

(pod přímou jurisdikcí
County of L.A.)

88 obcí (cities)
(samospráva)

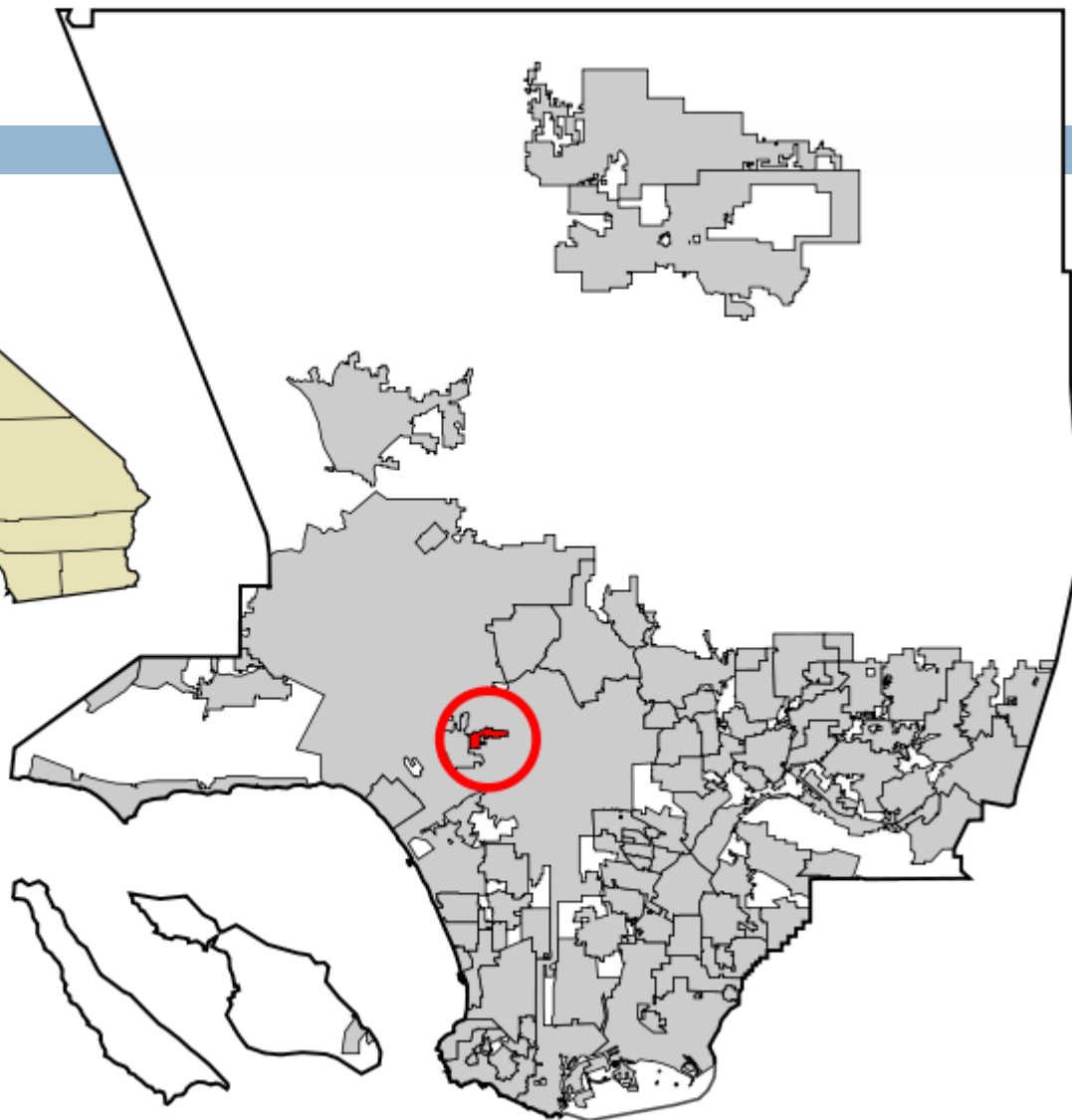
Začleněná a nezačleněná území

- **Začleněné území** (*incorporated area*) – celkem 9,2 mil. obyvatel
 - ▣ Území tvoří 88 samosprávných obcí
- **Nezačleněné území** (*unincorporated area*) – celkem 1,1 mil. obyvatel
 - ▣ Na tomto území vykonává samosprávu Los Angeles County Board of Supervisors

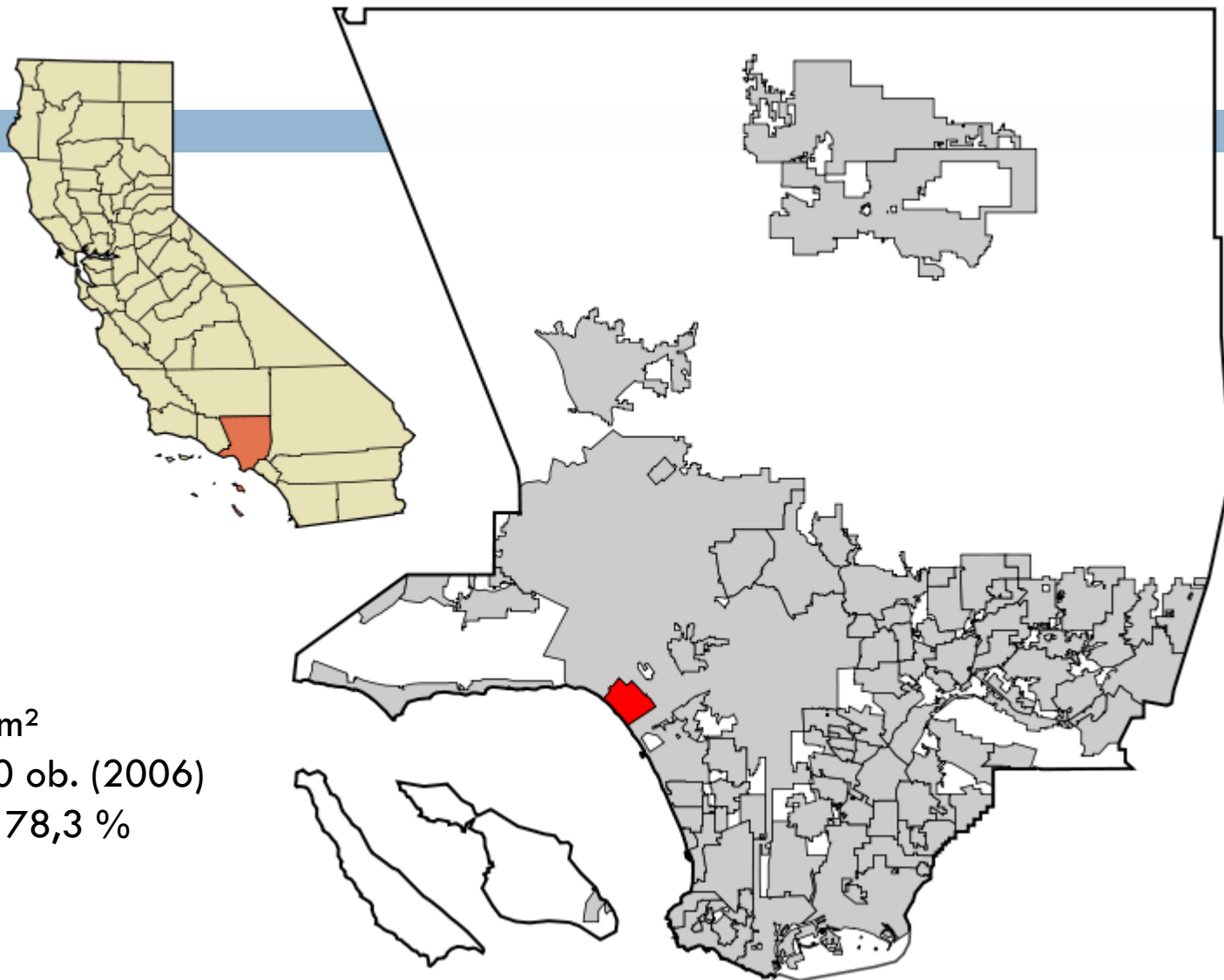
14,7 km²
33 784 ob. (2000)
běloši: 82,1 %

City of Beverly Hills
(vytvořeno 28. 1. 1914)

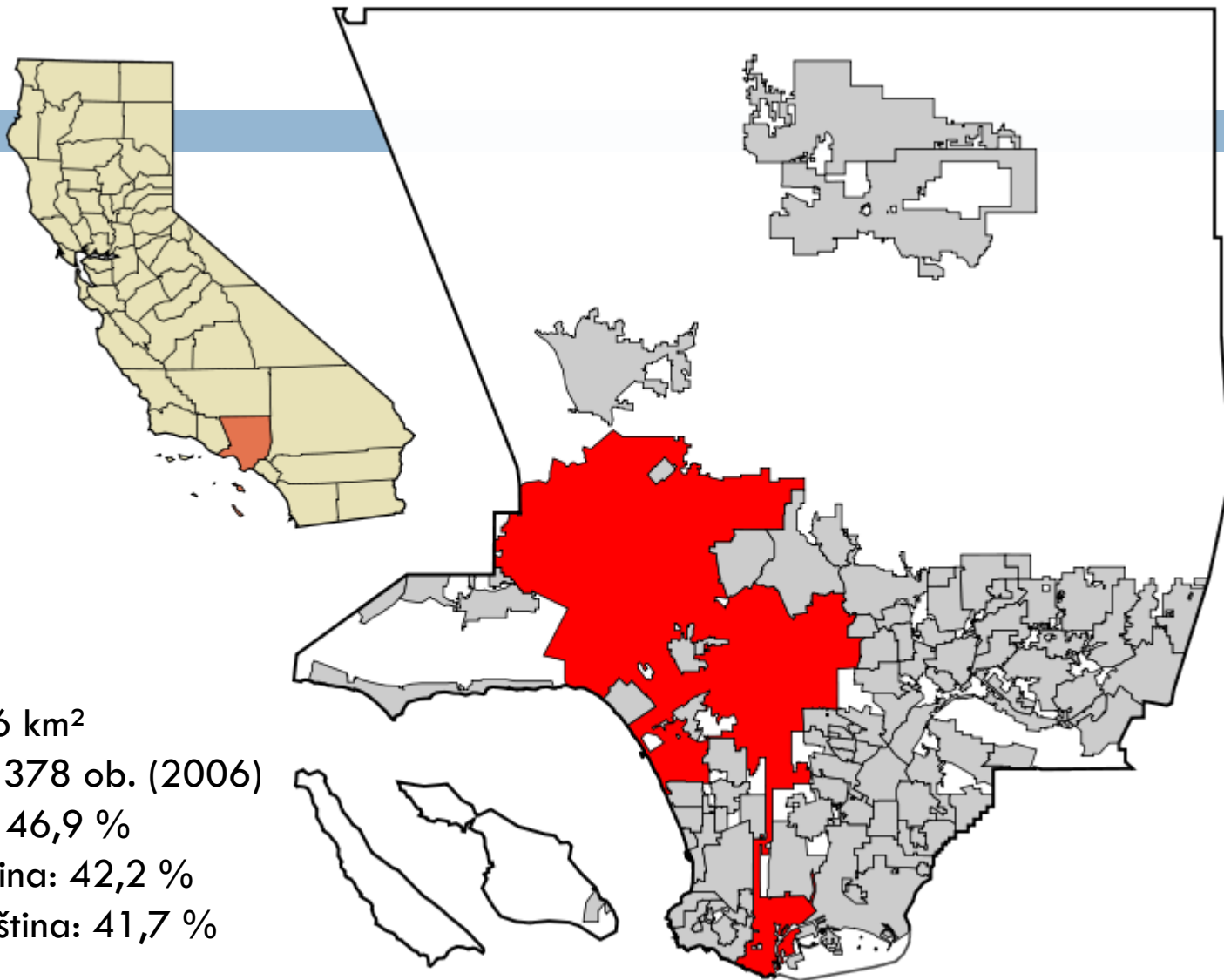
4,9 km²
35 716 ob. (2000)
běloši: 86,4 %
(gayové: 41 %)

City of West Hollywood
(vytvořeno 29. 11. 1984)

41,2 km²
88 050 ob. (2006)
běloši: 78,3 %

City of Santa Monica
(vytvořeno 9. 12. 1886)

1 290,6 km²
3 849 378 ob. (2006)
běloši: 46,9 %
angličtina: 42,2 %
španělština: 41,7 %

City of Los Angeles
(vytvořeno 4. 4. 1850)

City of Los Angeles

- Několik volených orgánů (na 4 roky):
 - ▣ Starosta (mayor)
 - ▣ 15 členná městská rada (City Council)
 - ▣ Prokurátor (City Attorney)
 - ▣ Kontrolor (City Controller)
- Systém kopíruje podobu prezidentské republiky: starosta představuje exekutivní, městská rada legislativní moc
- Rozpočet je 7,3 mld. USD
- Částečnou samosprávu mají městské čtvrtě – tzv. *neighborhoods* (Neighborhood councils)

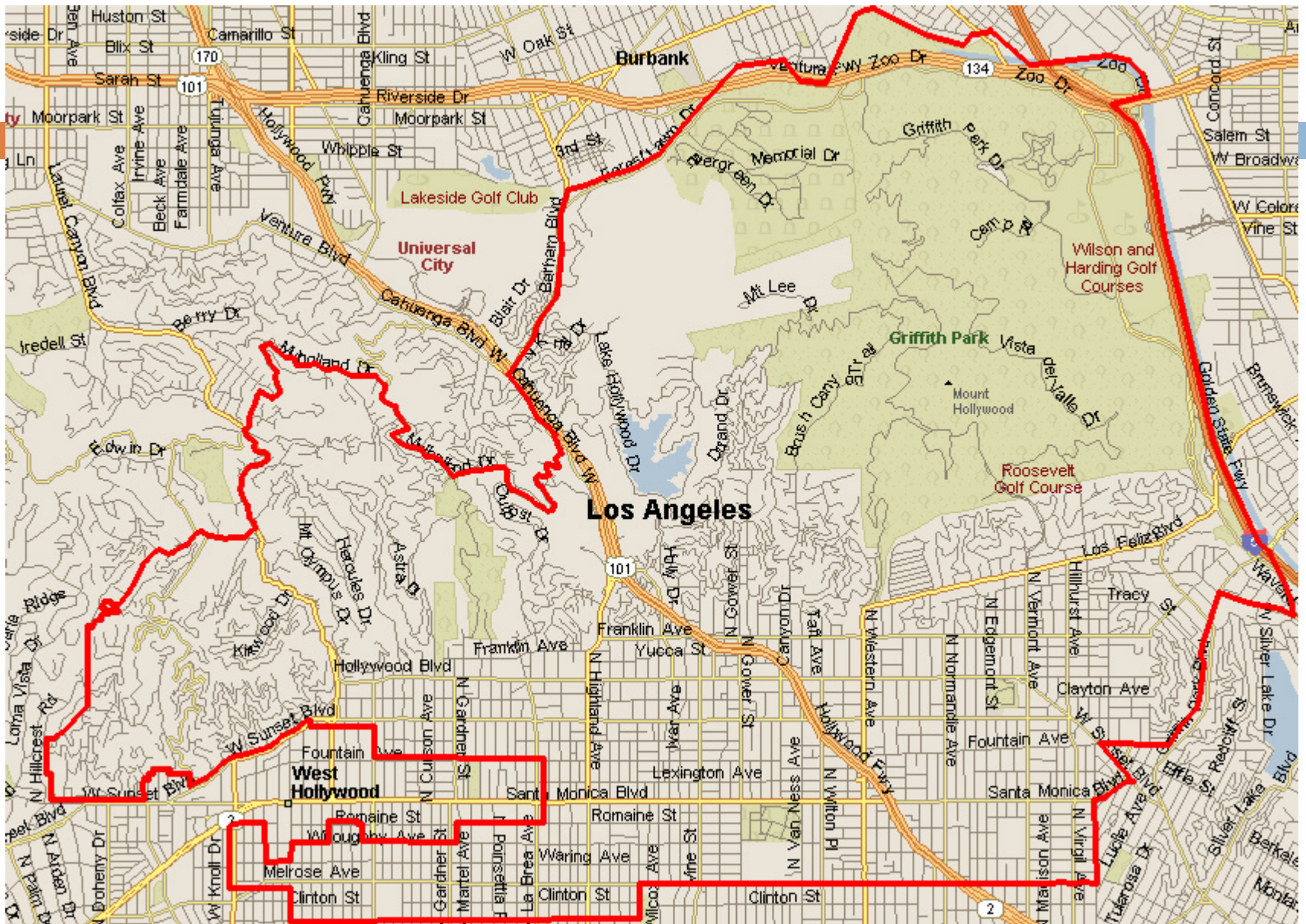

Greater Los Angeles

- Nejde o správní jednotku, ale statistickou jednotku – aglomeraci města LA

Hollywood

- Hollywood byl městem (City of Hollywood) od 9. 11. 1903
- Již 7. 2. 1910 bylo město Hollywood připojeno ke městu Los Angeles (hlavně kvůli nutnosti připojit Hollywood na losangeleský vodovod)
- Teprve po připojení k LA se v Hollywoodu rozvinul filmový průmysl
- Dnes je podle kalifornského zákona č. 588 / 2006 Hollywood zvláštním distriktem města Los Angeles, nemá žádnou správní funkci, jde jen o kulturní jednotku a specificky chráněným geografickým označením
- Takto definované území má asi 168 tis. obyvatel

Základní údaje o státech

Státy (počet obyvatel: odhad 2007):

Alabama [ælə'bæmə]	AL	Montgomery	4,6 mil.	
Alaska [ə'læskə]	AK	Juneau	0,7 mil.	
Arizona [æɪrɪ'zɔʊnə]	AZ	Phoenix	6,3 mil.	
Arkansas ['arkənsɑ:]	AR	Little Rock	2,8 mil.	
California [kælɪ'fɔrnjə]	CA	Sacramento	36,6 mil.	
Colorado [kɒlə'rædɔʊ]	CO	Denver	4,9 mil.	
Connecticut [kə'netɪkət]	CT	Hartford	3,5 mil.	
Delaware ['dɛləwɛər]	DE	Dover	0,9 mil.	
Florida ['flɔɪdə]	FL	Tallahassee	18,3 mil.	
Georgia ['dʒɔrdʒə]	GA	Atlanta	9,5 mil.	

Státy:

Hawai'i [hə'waii], [hauaiʔi]	HI	Honolulu	1,3 mil.	
Idaho ['aɪdəhoʊ]	ID	Boise	1,5 mil.	
Illinois [ɪlɪ'noɪ]	IL	Springfield	12,9 mil.	
Indiana [ˌɪndi'ænə]	IN	Indianapolis	6,3 mil.	
Iowa ['aɪəwə]	IA	Des Moines	3,0 mil.	
Kansas ['kænzəs]	KS	Topeka	2,8 mil.	
Kentucky [kən'tʌki]	KY	Frankfort	4,2 mil.	
Louisiana [luːɪzi'ænə]	LA	Baton Rouge	4,3 mil.	
Maine ['meɪn]	ME	Augusta	1,3 mil.	
Maryland ['mɛrələnd]	MD	Annapolis	5,6 mil.	

Státy:

Massachusetts [ˌmæəsəˈtʃuːsɪts]	MA	Boston	6,4 mil.	
Michigan [ˈmɪʃɪɡən]	MI	Lansing	10,1 mil.	
Minnesota [ˌmɪnɪˈsoʊtə]	MN	Sain Paul	5,2 mil.	
Mississippi [ˌmɪsɪˈsɪpi]	MS	Jackson	2,9 mil.	
Missouri [mɪˈzʊəri, mɪˈzʊərə]	MO	Jefferson City	5,9 mil.	
Montana [mənˈtæənə]	MT	Helena	1,0 mil.	
Nebraska [nəˈbræskə]	NE	Lincoln	1,8 mil.	
Nevada [nəˈvædə]	NV	Carson City	2,6 mil.	
New Hampshire [nuˈhæmpʃə]	NH	Concord	1,3 mil.	
New Jersey [nuˈdʒɜːzi]	NJ	Trenton	8,7 mil.	

Státy:

New Mexico [nu'mɛksɪkʊs]	NM	Santa Fe	2,0 mil.	
New York [nu:'jɔrk]	NY	Albany	19,3 mil.	
North Carolina [ˌnɔrθˌkɛrəˈlaɪnə]	NC	Raleigh	9,1 mil.	
North Dakota [ˌnɔrθdəˈkɔʊtə]	ND	Bismarck	0,6 mil.	
Ohio [ouˈhaɪɔs]	OH	Columbus	11,5 mil.	
Oklahoma [ˌoukləˈhoumə]	OK	Oklahoma City	3,6 mil.	
Oregon [ˈɔrɪgən]	OR	Salem	3,7 mil.	
Pennsylvania [ˌpɛnsɪlˈveɪnjə]	PA	Harrisburg	12,4 mil.	
Rhode Island [rɔʊdˈaɪlənd]	RI	Providence	1,1 mil.	
South Carolina [ˌsaʊθkɛrəˈlaɪnə]	SC	Columbia	4,4 mil.	

Státy:

South Dakota [ˌsaʊθdəˈkɔʊtə]	SD	Pierre	0,8 mil.	
Tennessee [ˌtɛnɪˈsi:]	TN	Nashville	6,2 mil.	
Texas [ˈtɛksəs]	TX	Austin	23,9 mil.	
Utah [ˈju:tɑ:]	UT	Salt Lake City	2,6 mil.	
Vermont [vəˈmɑnt]	VT	Montpelier	0,6 mil.	
Virginia [vəˈdʒɪnjə]	VA	Richmond	7,7 mil.	
Washington [ˈwɑʃɪŋtən]	WA	Olympia	6,5 mil.	
West Virginia [ˌwɛstvəˈdʒɪnjə]	WV	Charleston	1,8 mil.	
Wisconsin [wɪsˈkɑnsɪn]	WI	Madison	5,6 mil.	
Wyoming [waɪˈoʊmɪŋ]	WY	Cheyenne	0,5 mil.	

Správa, federální politika

1. moderní federace ...

- Dnešní federální struktura se vytvořila na konci 18. století, v té době také vznikly základní instituce řídící USA
- Federalismus se postupně vyvíjel, moc ústředí se posílila zejména během občanské války a vnějších krizí
- Vztahy mezi ústřední vládou, státy a lokální samosprávou jsou předmětem politického boje (spíš ale v rovině volání po „minimálním“ státu)
- Sídlem ústředních institucí je federální území D.C.

Kongres USA

(United States Congress)

- nejvyšší zákonodárny orgán
- dvě komory:
 - ▣ Sněmovnu reprezentantů (reprezentuje zájmy obyvatelstva)
 - ▣ Senát (reprezentuje zájmy členských států)
- **Sněmovna reprezentantů** má 435 hlasujících členů (+nehlasující zástupci zámořských území), voleni na 2 roky, většinový systém volby, ke zvolení stačí prostá většina
- **Senát** má 100 senátorů (po dvou z každého státu), voleni na 6 let (každé 2 roky se volí třetina senátorů – jako v ČR)
- Jeden z nejstarších nepřetržitě pracujících parlamentů světa, v roce 2010 se volil už po 112. v nepřerušené řadě

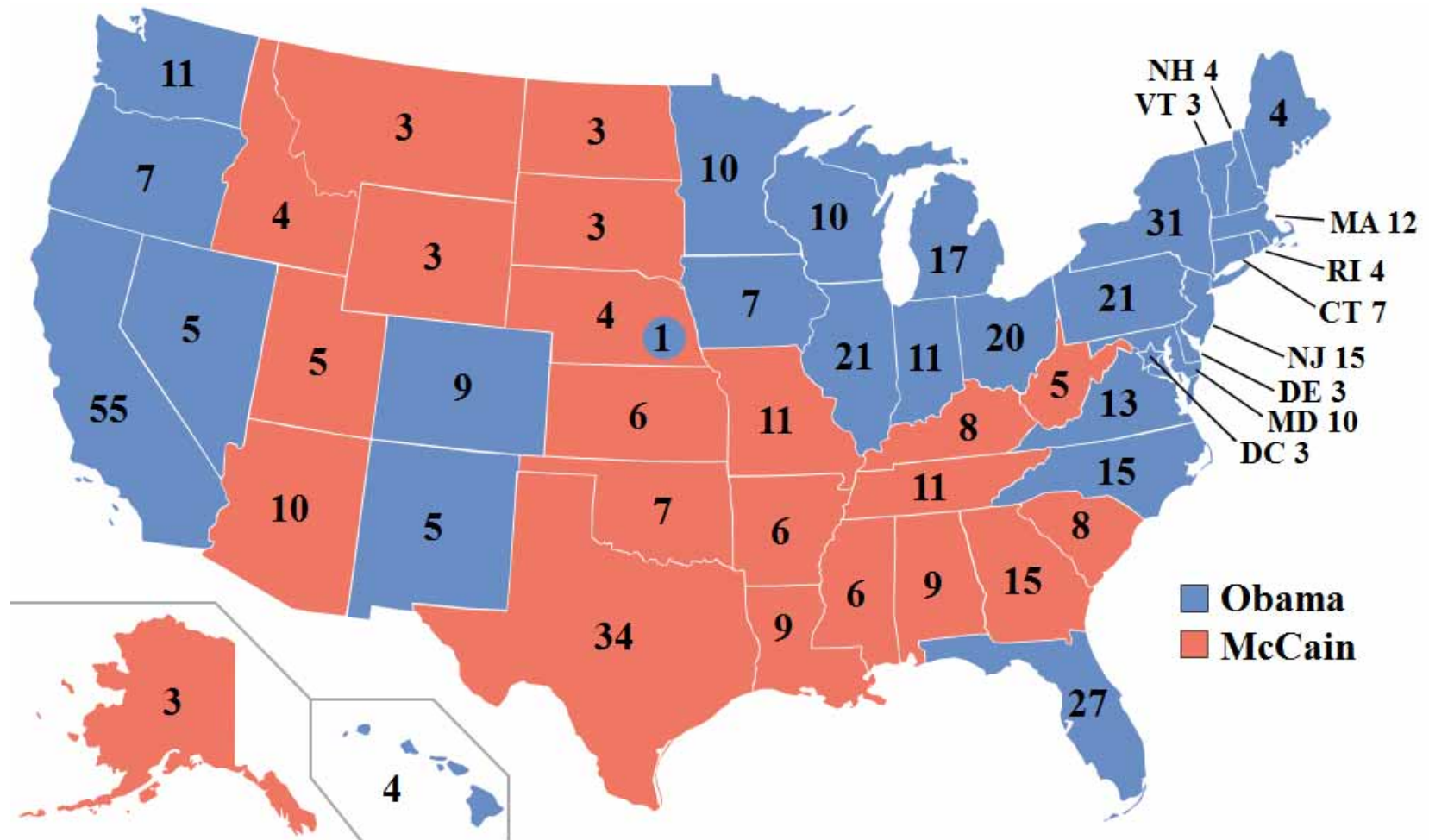
Prezident USA

(President of the United States)

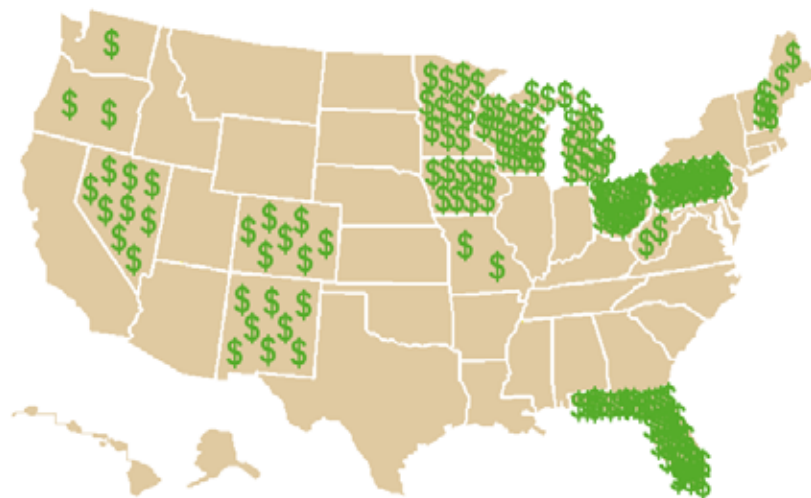
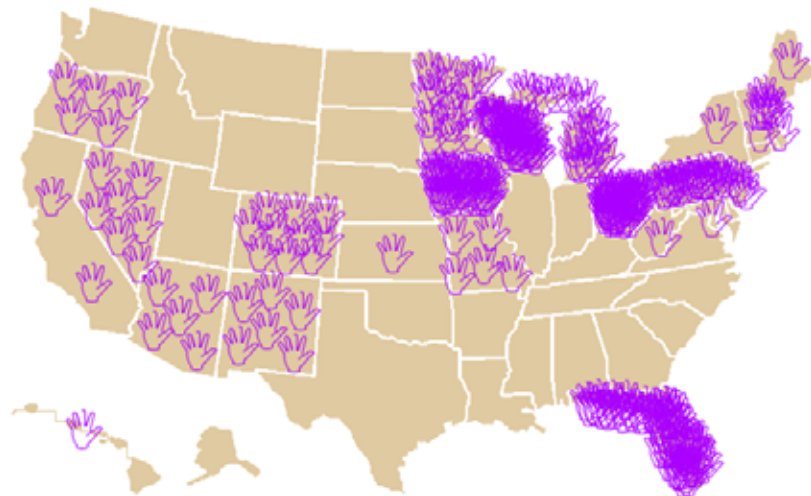
- Hlava výkonné moci
- V praxi většinu výkonných funkcí deleguje na členy vlády a ostatní federální úřady
- Prezident a viceprezident jsou voleni nepřímo voliteli, každý stát má počet volitelů odpovídající počtu členů Kongresu USA z daného státu (tj. min. 3), D.C. (bez zastoupení v parlamentu) zastupují také 3 volitelé
- Funkční období je 4leté, je možné maximálně jedno znovuzvolení

Volby prezidenta – 2008

Důsledek 1: boj o nerozhodné státy

- Kampaň v roce 2004
- Nahoře:
 - ▣ Návštěvy kandidátů na prezidenta a viceprezidenta
- Dole:
 - ▣ Peníze utracené za televizní reklamu

Důsledek 2: možnost, že zvítězí kandidát s 2. nejvyšším počtem hlasů

- Stalo se to už 4x
- Naposledy v roce 2000:
 - ▣ George W. Bush získal 47,9 % hlasů, ale vyhrál ve 30 státech (271 volitelů)
 - ▣ Al Gore získal 48,4 % hlasů, ale vyhrál jen ve 20 státech a DC (266 volitelů)
 - ▣ 1 volitel nehlasoval
 - ▣ Volby přitom rozhodlo 25 volitelů za Floridu, kde získal Bush 2 912 790 hlasů, Gore o 0,02 % méně – 2 912 253 hlasů

Prezident USA

(President of the United States)

- Prezident je současně:
 - ▣ hlava státu
 - ▣ Hlava vlády
 - ▣ Vrchní velitel ozbrojených sil
 - ▣ Šéf diplomatického sboru
- Může vetovat zákony Kongresu, nesmí ale Kongres rozpustit nebo vypsát předčasné volby
- federální vláda a jí podřízené složky zaměstnávají celkem asi 4 mil. lidí (z toho 1 milion ozbrojené síly USA)
- 44. prezidentem je od r. 2009 Barack Obama

Viceprezident USA

(*Vicepresident of the United States*)

- 2. nejvyšší funkce v exekutivě
- Viceprezident se stává automaticky prezidentem v případě úmrtí nebo rezignace prezidenta (to se stalo dosud 9krát)
- Viceprezident také předsedá Senátu, hlasuje ale jen v případě, kdy je výsledek hlasování senátorů nerozhodný

Ministr zahraničních věcí USA (*United States Secretary of State*)

- 3. nejvyšší funkce v exekutivě
- Spolu s prezidentem spoluvytváří zahraniční politiku
- organizuje styky USA se zahraničím

Vláda (*Cabinet*)

- Federální ministerstva (departments) jsou zřizována Kongresem
- Ministři 15 ministerstev vytváří vládu (cabinet) – jde o poradní orgán prezidenta, ne o sbor, který by mohl prezidenta „přehlasovat“

Obyvatelstvo

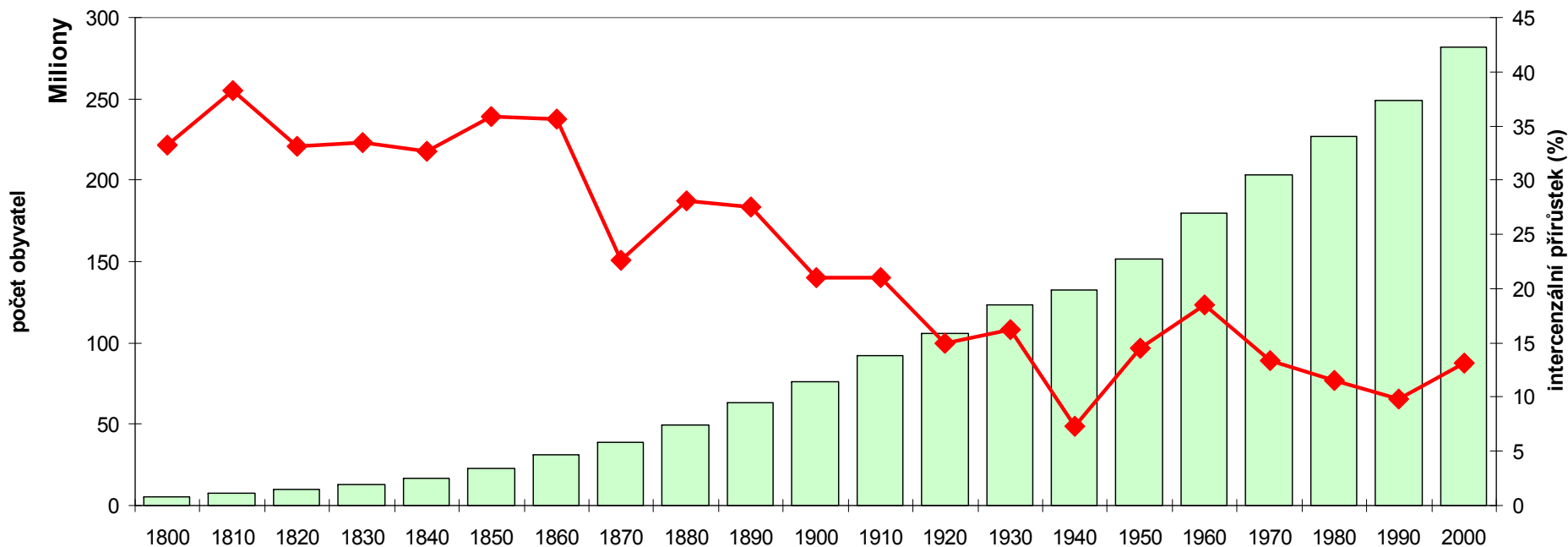
Obyvatelstvo

- 322 080 601 obyvatel (dnes v 15:30 SEČ)
- Populace stále roste:
 - ▣ 100 milionů: v roce 1915
 - ▣ 200 milionů: v roce 1967
 - ▣ 300 milionů: v roce 2006 (17. 10.)
- Populační růst je nejvyšší mezi rozvinutými zeměmi
- Nedochozí k závažnějšímu stárnutí populace
- Úhrnná fertilita je 1,87 (2015; ještě před deseti lety byla 2,1, což zhruba odpovídá jejímu dlouhodobému udržování na stejné úrovni), díky migracím ale populace stabilně roste

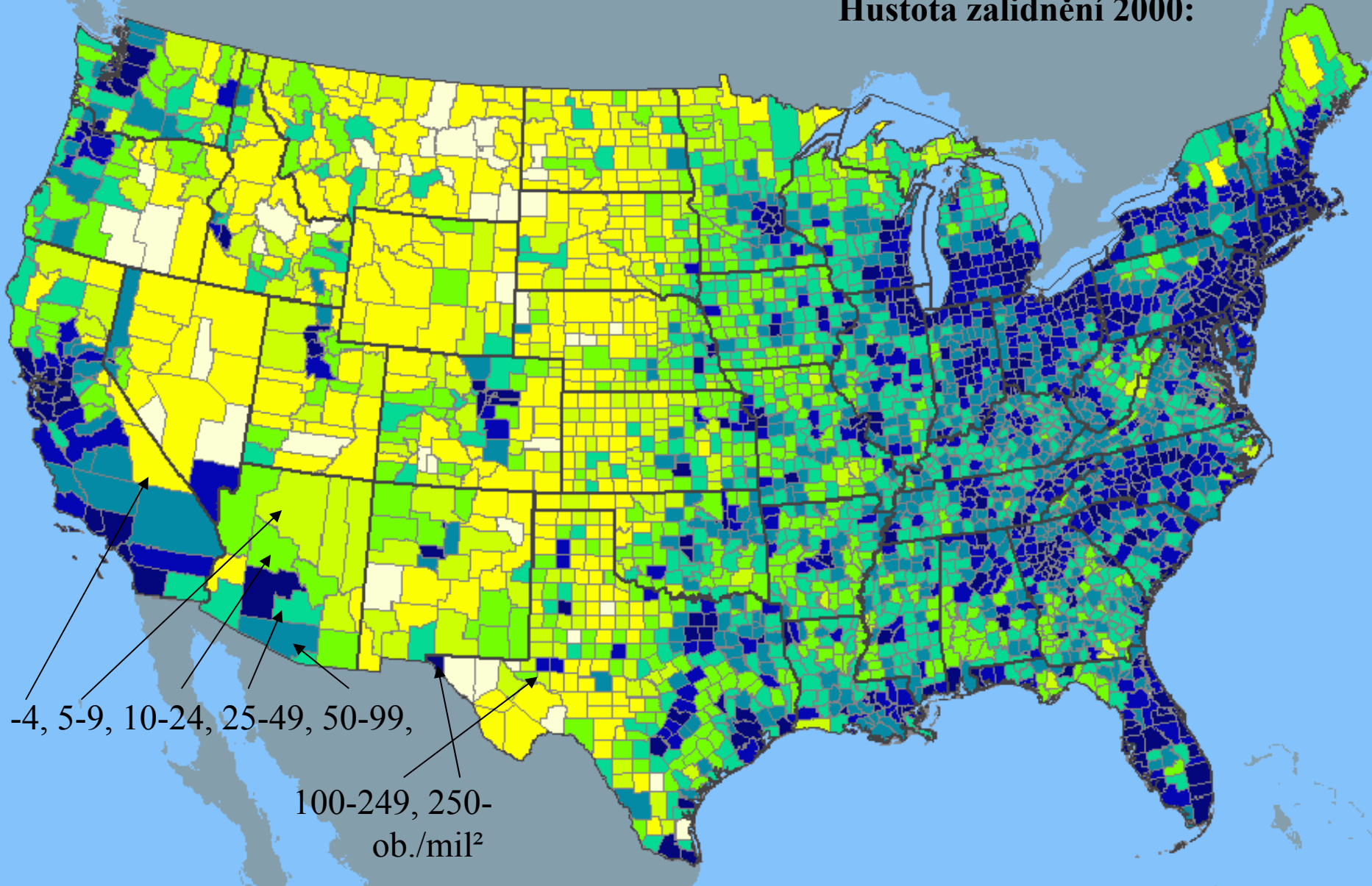
Obyvatelstvo – údaje z roku 2015

- Populační růst: 0,78 %
- Porodnost: 12,49 na 1000 obyvatel
- Úmrtnost: 8,15 na 1000 obyvatel
- Migrační saldo: 3,86 na 1000 obyvatel
- Kojenecká úmrtnost: 5,87 na 1000 živě narozených (muži: 6,37 / ženy: 5,35)
- Naděj dožití při narození: 80,0 let (muži 77,3 / ženy 82,0)

Vývoj počtu obyvatel, intercenzální přírůstek

Hustota zalidnění 2000:

Urbanizace

- Vysoká míra urbanizace: 81,6 % (2015) žije ve městech a v jejich aglomeracích
- V USA leží 11 z 55 „globálních měst“
- Administrativní hranice „klamou“:
u některých měst se neměnily už od 18. století (Boston, New Heaven)

Největší města (odhad, *Census Bureau, 2005*)

město	stát	Počet obyvatel (mil.) – administrativní hranice	Počet obyvatel (mil.) – metropolitní oblast
New York City	New York	8,1	18,7
Los Angeles	California	4,3	12,9
Chicago	Illinois	3,2	9,4
Houston	Texas	2,0	5,2
Philadelphia	Pennsylvania	1,5	5,8
Phoenix	Arizona	1,5	3,7
San Antonio	Texas	1,3	1,8
San Diego	California	1,3	2,9
Dallas	Texas	1,2	5,7
San Jose	California	1,0	1,7 (7,1*)

* tzv. kombinované statistické území, složení z metropolitních území San Jose, San Franciska a Oaklandu

Největší metropolitní oblasti

(odhad, *Census Bureau, 2006*)

Města – oblast	státy	Počet obyvatel (mil.)
New York –Northern New Jersey–Long Island	NY–NJ–PA	18,8
Los Angeles –Long Beach–Santa Ana	CA	13,0
Chicago –Naperville–Joliet	IL–IN–WI	9,5
Dallas –Fort Worth–Arlington	TX	6,0
Philadelphia –Camden–Wilmington	PA–NJ–DE–MD	5,8
Houston –Sugar Land–Baytown	TX	5,5
Miami –Fort Lauderdale–Pompano Beach	FL	5,5
Washington –Arlington–Alexandria	DC–VA–MD–WV	5,3
Atlanta –Sandy Springs–Marietta	GA	5,1
Detroit –Warren–Livonia	MI	4,5

Největší metropolitní oblasti

(odhad, *Census Bureau, 2006*)

Města – oblast	státy	Počet obyvatel (mil.)
Boston –Cambridge–Quincy	MA–NH	4,5
San Francisco –Oakland–Fremont	CA	4,2
Phoenix –Mesa–Scottsdale	AZ	4,0
Riverside –San Bernardino–Ontario	CA	4,0
Seattle –Tacoma–Bellevue	WA	3,3
Minneapolis –St. Paul–Bloomington	MN–WI	3,2
San Diego –Carlsbad–San Marcos	CA	2,9
St. Louis	MO–IL	2,8
Tampa –St. Petersburg–Clearwater	FL	2,7
Baltimore –Towson	MD	2,7

Etnicita (*Ethnicity*)

- Ve sčítání se vedle rasy zjišťuje i etnicita, který nezávisí na rase. Zjišťují se jen 2 „ethnicity“:
 - **hispánská** (Hispanic or Latino)
 - **nehispánská** (not Hispanic or Latino)
- **Hispánci** (*Hispanics / Latinos*) jsou definováni jako osoby, jejichž předci pocházejí z Latinské Ameriky nebo Španělska, bez ohledu na rasu
- Tvoří zvláštní skupinu se specifickými kulturními znaky (náboženství, hodnotový systém, jazyk) odlišnými od „hlavního proudu“ americké společnosti
- Jejich podíl se postupně zvyšuje
- V současnosti (2010) Hispánci tvoří 16,3 % obyvatelstva (50,5 mil.)

Rasové složení (*racial groups*)

- Údaje podle ze sčítání 2010:
 - ▣ **Běloši** (*White*): 72,4 % (223,6 mil.) – v roce 2000 ještě 75,1 %
 - ▣ **Černoši** (*Black or African American*): 12,6 % (38,9 mil.) – z 12,3 %
 - ▣ **Asijci** (*Asian American*): 4,8 % (14,7 mil.) – z 3,6 %
 - ▣ **Indiáni** (*American Indian* α *Alaska Native*): 0,9 % (2,9 mil.)
 - ▣ **Havajci** (*Native Hawaiian* α *other Pacific Islander*): 0,2 % (0,5 mil.)
 - ▣ **Jiná rasa**: 6,2 % (19,1 mil.)
 - ▣ **2 a více ras**: 2,9 % (9,0 mil.)

Hlavní znaky

- **Černoši** se koncentrují na jihu (70 % černochů v USA, na jihu tvoří 20 % obyvatelstva)
- **Asijci** se koncentrují na západním pobřeží
- **Hispanci** se koncentrují na jihozápadě (tam tvoří 25 % obyvatelstva)
- **Indiáni** žijí hlavně v západní polovině kontinuálních USA, jejich počet je v současnosti nejvyšší od vzniku USA

Asijci (*Asian American*)

- 4,8 % populace (sčítání 2010; podíl se dlouhodobě zvyšuje)
- Koncentrují se na západním pobřeží (jen v Kalifornii na 5 mil.) a na Havaii (tam tvoří 70 % místní populace), ve zbytku státu hlavně v městských centrech
- Netvoří kompaktní skupinu, výrazně se odlišují podle původu: převažují imigranti a jejich potomci z Filipín, Číny, Pákistánu, Indie, Vietnamu, Laosu, Kambodže, Jižní Koreje a Japonska
- První migrace na počátku 19. století (z Číny, Filipín a Japonska), druhá vlna od poloviny 20. století a v současnosti

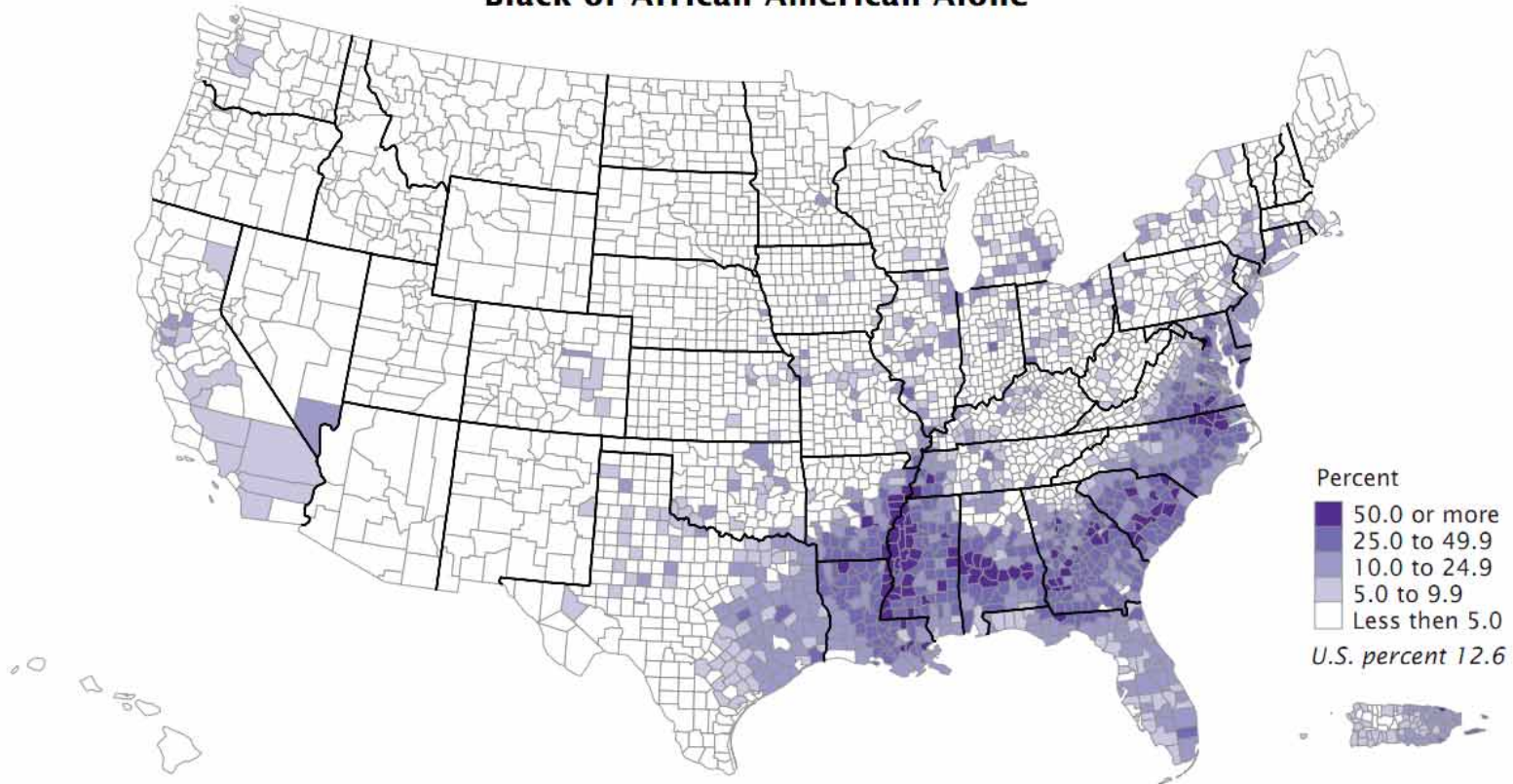
Figure 4.

Black or African American Population as a Percent of County Population: 2010

(For information on confidentiality protection, nonsampling error, and definitions, see www.census.gov/prod/cen2010/doc/pl94-171.pdf)

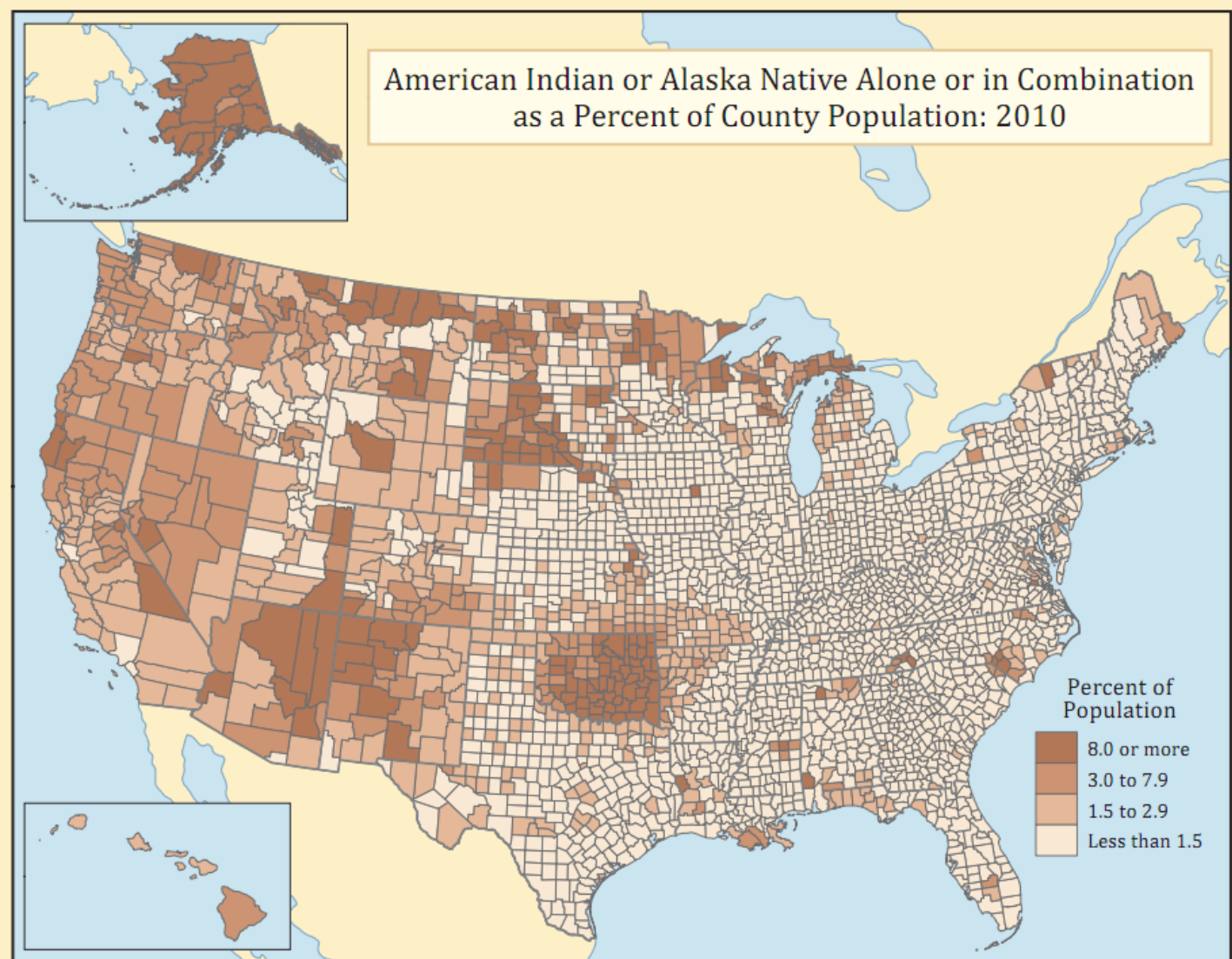
Black or African American Alone

Černoši (*Black Americans*)

- 12,6 % populace (sčítání 2010; podíl se dlouhodobě udržuje)
- Převážně afrického původu, většinou potomci zotročených Afričanů dovezených do Ameriky mezi lety 1619 a 1808 (poté „mezinárodní“ obchod s otroky zastaven, pašování ale trvalo až do 60. let 19. století)
- Od 70. let 20. století doplňkové migrace černochoů z Karibiku (Haiti, Jamajka), od 90. let i přímo z Afriky
- Největší rasová menšina (ne ale největší etnická menšina – tou jsou Hispánci)
- Původně žili hlavně v jižních státech, po 1. světové válce začala **velká migrace** černošského venkovského obyvatelstva do měst na průmyslovém severovýchode, po 2. světové válce i na západním pobřeží

Domorodci

Domorodci (*Native Americans*)

- 0,9 % populace (sčítání 2010; podíl se postupně zvyšuje)
- Při sčítání se mohou občané USA přihlásit k domorodému původu na základě vlastního prohlášení
- Samotné sčítání ale není totéž, co členství v domorodých komunitách
- členství poskytuje domorodcům nadstandardní práva, proto je vázáno na „objektivnější“ kritéria, nejčastěji jde o jistý podíl domorodé krve (*blood quantum law*), nejčastěji $\frac{1}{4}$ (pokud by bylo nižší, mohlo by jít až o 15 milionů lidí)

Největší kmeny (*tribal groups*)

- **Navajové (Na'Dene)** – mají asi 450 tis. členů, z nich žije polovina v rezervaci na hranicích Arizony, Nového Mexika a Utahu (65 tis. km²), domorodým jazykem mluví jen 178 tis. lidí
- **Čerokiové (Cherokee)** – mají asi 800 tis. členů, za členy uznávají ale i osoby s menším než 1/4 podílem „indiánské krve“. Žijí v rezervaci v Oklahomě (70 tis.) a na původních územích v Severní Karolíně (15 tis.), domorodý jazyk používá jen 16 tis. lidí

Havajci, Polynésané, Mikronésané, Melanésané (*Native Hawaiians and Other Pacific Islanders*)

- 0,2 % populace (tj. 0,5 mil., sčítání 2010)
- **Havajci** – „čistokrevní“ už prakticky neexistují (96 % má smíšený původ) a do roku 2025 pravděpodobně vymřou, část míšenců ale zachovává havajskou domorodou kulturu, zvyky a zčásti i jazyk

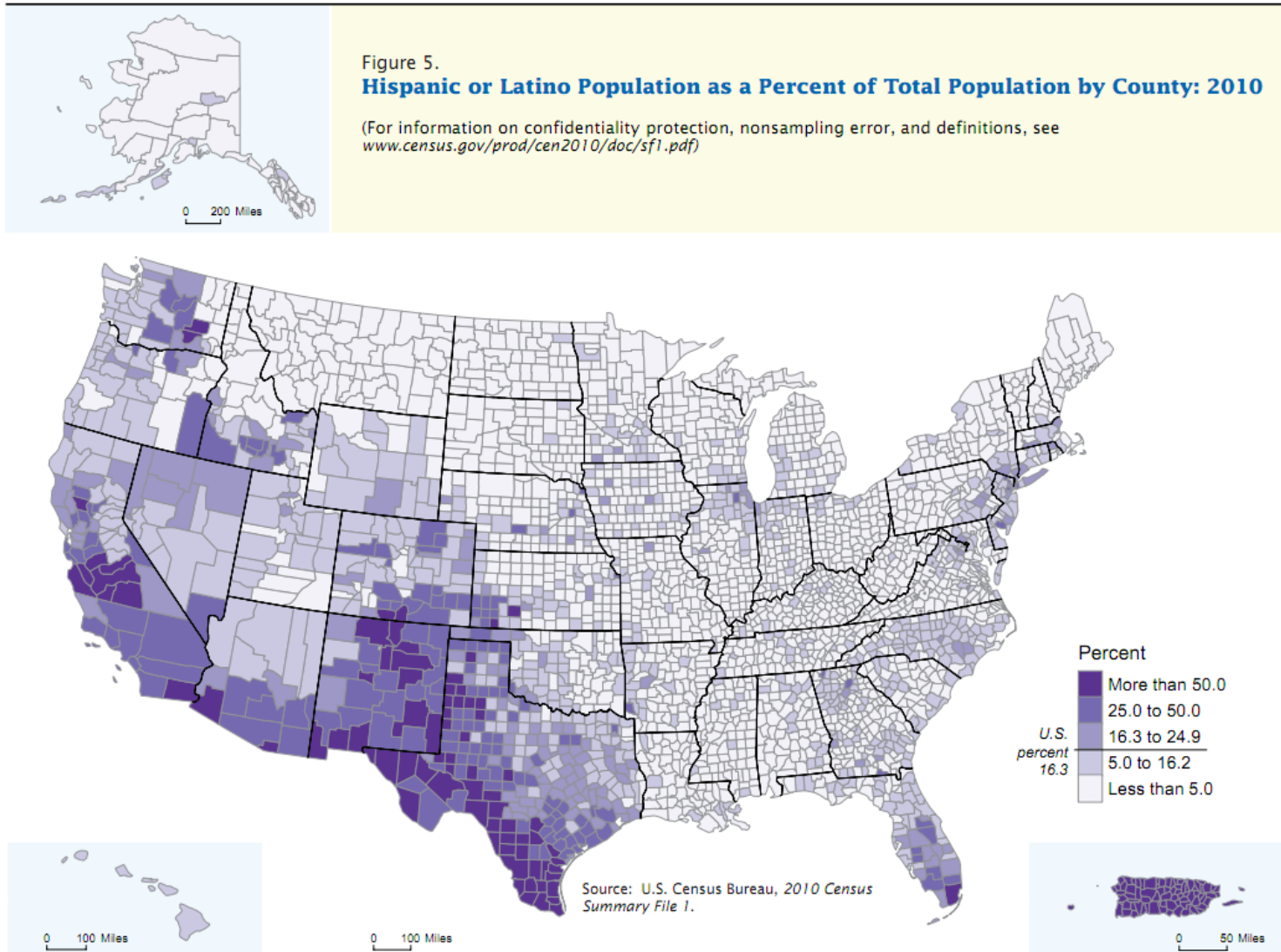
Běloši (*White Americans*)

- 72,4 % (223,6 mil.) (sčítání 2010; podíl se dlouhodobě mírně snižuje)
 - ▣ 63,7 nehispanští běloši (podíl trvale klesá, v roce 2000: 69,1 %)
 - ▣ 8,7 % hispanští běloši (podíl trvale roste, v roce 2000: 6,0 %)
- Dominantní složka populace, potomci přistěhovalců z Evropy, Severní Afriky, Blízkého a Středního Východu (nejvíce z Libanonu, asi 1/4 Arabů má ale i jiný evropský původ) a také částečně z Austrálie, Latinské Ameriky a Jižní Afriky

Míšenci (*Biracial / Multiracial Americans*)

- asi 9,0 mil. obyvatel (2,9 % populace) se hlásí ke dvěma (*biracial*) nebo více rasám (*multiracial*)
- Do poloviny 20. století byly mezirasové sňatky ve většině států zakázány, resp. považovány za morálně naprosto nepřipustné (hlavně sňatky mezi černochoy a bělochy a na západním pobřeží mezi bělochy a Asijci), přesto existovaly
- V současnosti nejsou žádné právní překážky, počet smíšených sňatků roste

Hispánci (všechny rasy)

Hispanci (*Hispanics / Latinos*)

- 16,3 % populace (sčítání 2010; podíl se dlouhodobě zvyšuje, očekává se, že v roce 2050 budou tvořit už 25 % obyvatelstva), z nich:
 - 53,0 % Hispanci – běloši
 - 36,7 % Hispanci – jiná rasa (zpravidla uvedeno „mestic“, „mulat“ nebo země původu)
 - 2,5 % Hispanci – černoši
 - Ad.

Nehispánští běloši (*non-Hispanic whites*)

- Jsou dominantní složkou obyvatelstva USA, všechny ostatní kombinace původu a rasy lze označit za menšiny (*minority population*)
- jejich podíl ale trvale klesá
- Ve 4 státech nemají nehispánští běloši absolutní většinu:
 - ▣ Kalifornie (40,1 %), Hawaii (22,7 %), Nové Mexiko (40,5 %) a Texas (45,3 %)
- Rasově pestřejší jsou města: z 50 největších měst je ve 35 podíl NHW menší nebo blízký 50 %
- Z dětí do 5 let je NHW jen 55 %, menšiny tvoří 45 %

(Rodinný) původ (*Ancestry*)

- Jen pomocné kritérium, je možné hlásit se k více původům současně, případně k žádnému
- Značné regionální rozdíly

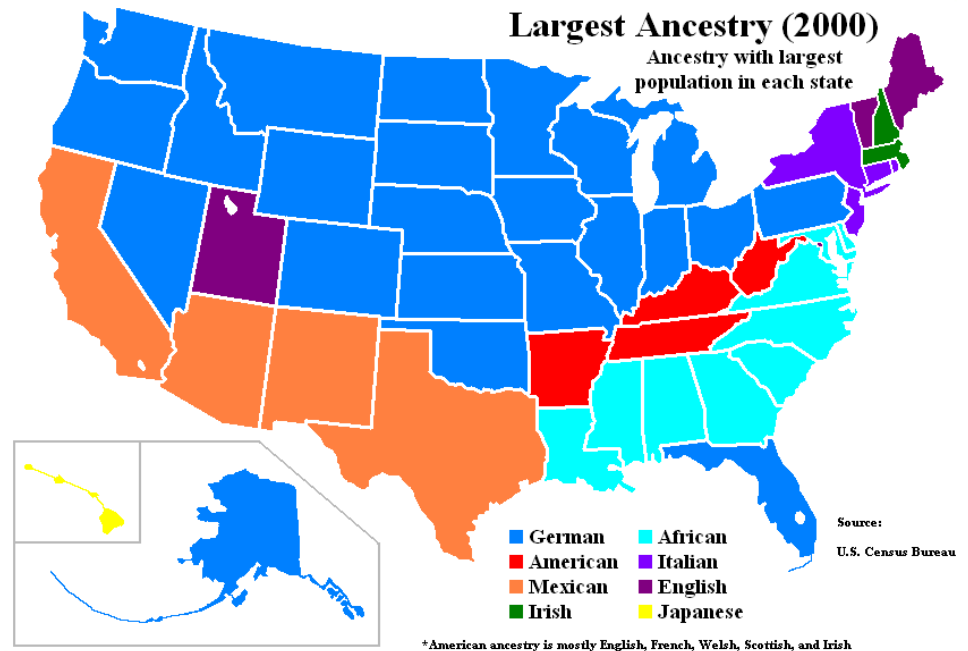
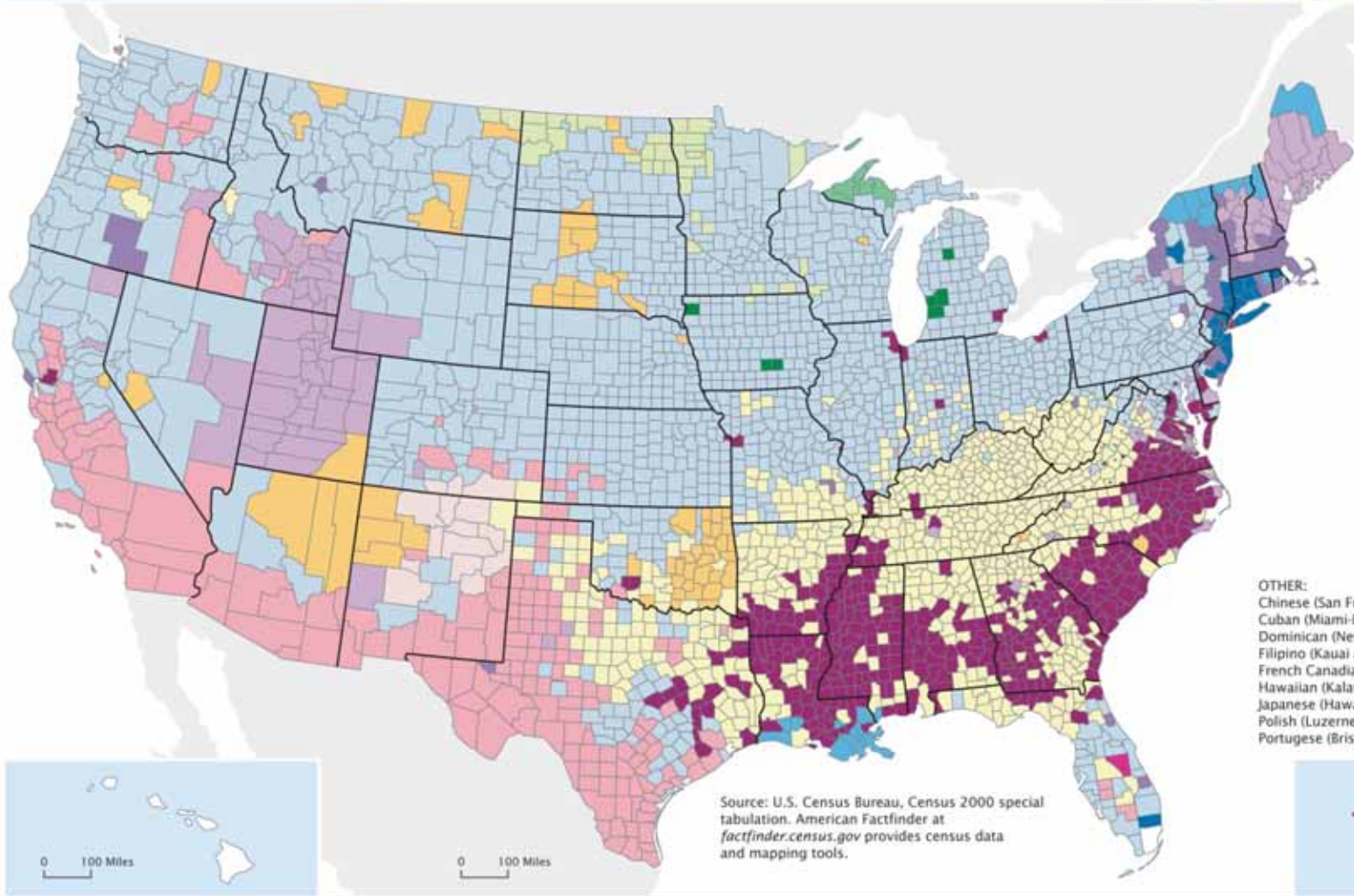

Figure 3.
Largest Ancestry: 2000

(Data based on sample. For information on confidentiality protection, sampling error, nonsampling error, and definitions, see www.census.gov/prod/cen2000/doc/sf3.pdf)

Ancestry with largest population in state
 see categories below

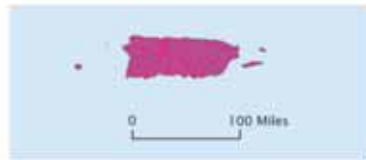

Ancestry with largest population in county

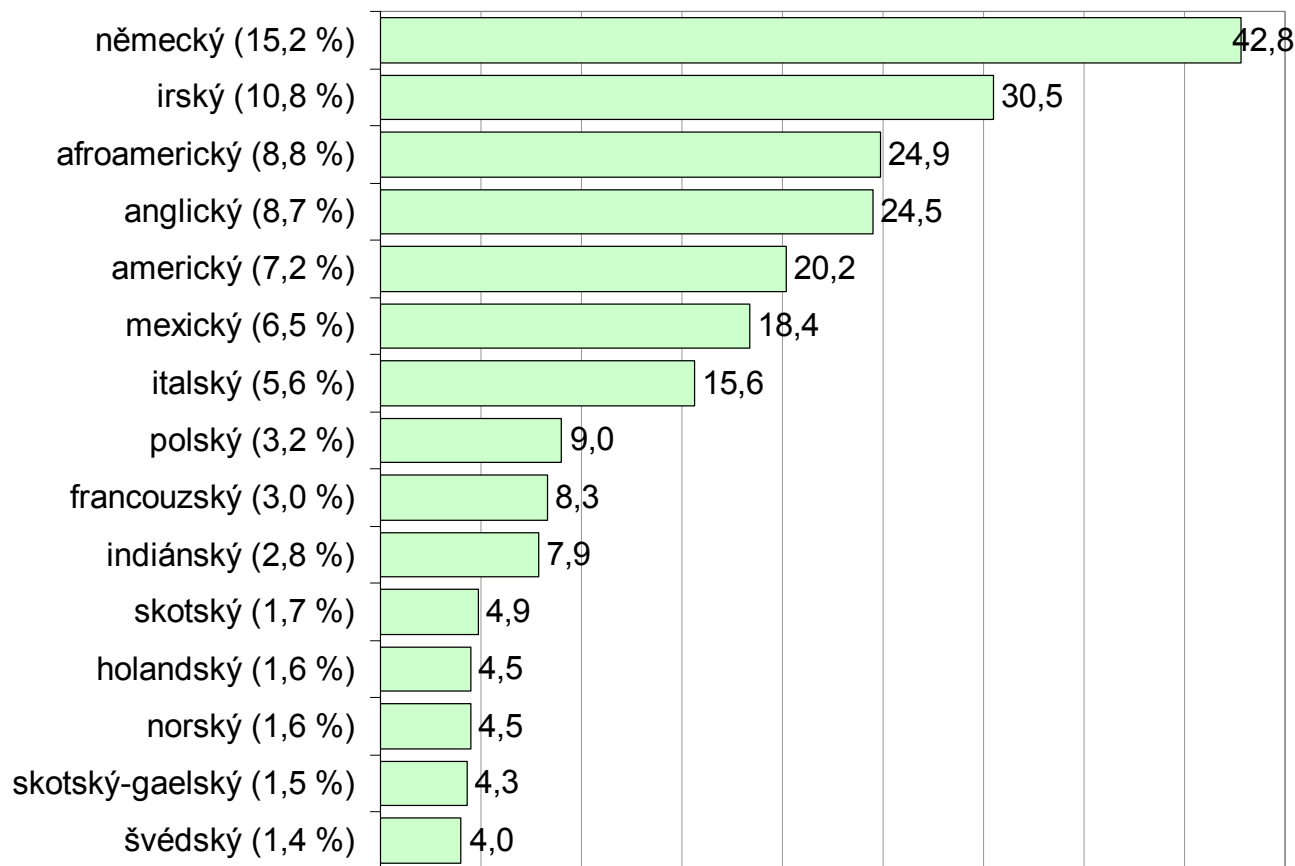
- African American
- Aleut/Eskimo
- American
- American Indian
- Dutch
- English
- Finnish
- French
- German
- Hispanic/Spanish
- Irish
- Italian
- Mexican
- Norwegian
- Puerto Rican
- Other

OTHER:
 Chinese (San Francisco County, CA)
 Cuban (Miami-Dade County, FL)
 Dominican (New York County, NY)
 Filipino (Kauai and Maui counties, HI)
 French Canadian (Androscoggin County, ME)
 Hawaiian (Kalawao County, HI)
 Japanese (Hawaii State; Honolulu County, HI)
 Polish (Luzerne County, PA)
 Portugese (Bristol County, MA and Bristol County, RI)

Source: U.S. Census Bureau, Census 2000 special tabulation. American Factfinder at factfinder.census.gov provides census data and mapping tools.

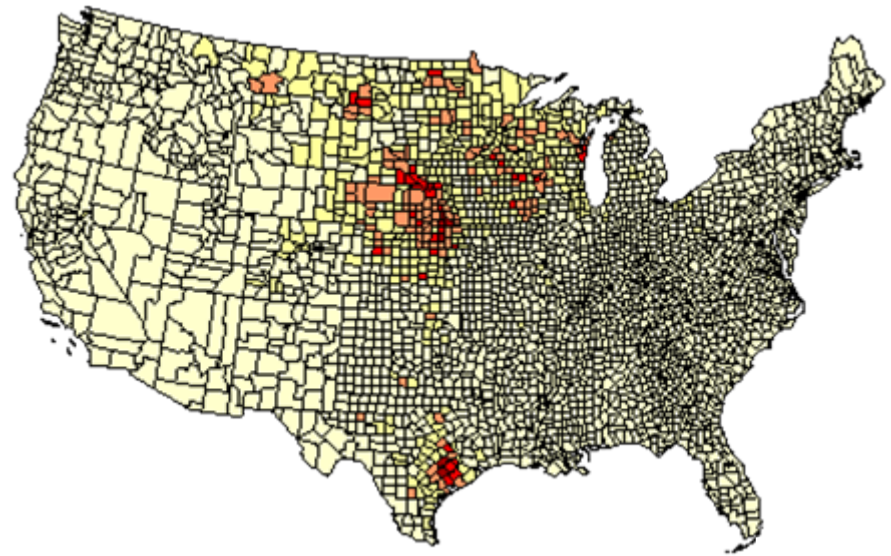

Původ (v mil., 2000)

Čechoameričané (*Czech American population*)

- V roce 2000 1,26 mil. obyvatel
- Největší komunity v Texasu (156 tis.), Illinois (124 tis.), Wisconsinu (97 tis.), Minnesota (85 tis.), Nebraska (83 tis.)
- Nejvyšší podíl ale v málo lidnatých státech Nebraska (4,9 %), Jižní Dakota (2,1 %) a Severní Dakota (2,0 %)
- Město Wilber v Nebrasce dokonce prohlásil americký prezident Ronald Reagan za „české hlavní město USA“ (ve městě tvoří osoby českého původu 40,0 %, německého původu 32,6 %)

Podíl obyvatel českého původu, sčítání 2000

SENATORS

- Qualifications
- Legislative Leadership
- Senators' Biographies & Information**

- » Sen. Greg L. Adams (District 24, York)
- » Sen. Ray Aguilar (District 35, Grand Island)
- » Sen. Brad Ashford (District 20, Omaha)
- » Sen. Bill Avery (District 28, Lincoln)
- » Sen. Carroll Burling (District 33, Kenesaw)
- » Sen. Tom Carlson (District 38, Holdrege)
- » Sen. Ernie Chambers (District 11, Omaha)
- » Sen. Mark R. Christensen (District 44, Imperial)
- » Sen. Abbie Cornett (District 45, Bellevue)
- » Sen. M.L. Dierks (District 40, Ewing)
- » Sen. Annette M. Dubas (District 34, Fullerton)
- » Sen. L. Patrick Engel (District 17, South Sioux City)
- » Sen. Philip Erdman (District 47, Bayard)
- » Sen. Deb Fischer (District 43, Valentine)
- » Sen. Mike Flood (District 19, Norfolk)

SENATORS » [Senators' Biographies & Information](#) »

Sen. Russ Karpisek (District 32, Wilber)

Home Address: P.O. Box 767, Wilber, NE 68465

Office: Room 1523, State Capitol, Lincoln, NE 68509

Phone: (402) 471-2711

E-mail: rkarpisek@leg.ne.gov

Elected to Nebraska Legislature: 2006

Committees: Agriculture; General Affairs (vice chairperson); Government, Military and Veterans Affairs; Nebraska Retirement Systems; Committee on Committees

Biography: Born July 20, 1966, in Friend.
Education: Graduate of Wilber-Clatonia High School, 1984; University of Nebraska-Lincoln, B.S. in business administration, 1989.

Family: Married Jill Chaloupka, June 30, 1990; two children: Tyler and Stephanie.

Occupation: Owner of Karpisek's Meat Market.
Former: Mayor of Wilber (1994-2006); Nebraska Association of Meat Processors (president).

Member: Wilber Lions Club; Wilber Sportsman Club; Wilber-Clatonia Alumni Band; Wilber Area Community Foundation; Wilber United Methodist Church; Wilber Czech Cemetery Board.

District 32 Maps:

- ▶ [Map of District 32](#)
- ▶ [Statewide legislative map](#)

Czech Festival

[Home](#) | [All About Wilber](#) | [Economic Opportunities](#) | [Czech Festival](#) | [Tourism](#) | [Area History](#)

Wilber, the [Saline County](#) seat, is rich in Czech history and cultural tradition and provides visitors an old-world atmosphere as well as a good time year round. The community of 1,700 has been the Czech capital of Nebraska since 1963 and of the USA since 1987.

Wilber's population swells to over 50,000 each year when residents celebrate their Czech ancestry with the [Wilber Czech Festival](#), always held the first full weekend (Friday, Saturday, Sunday) in August. The festival began in 1962 and has grown each year. The streets of the entire business district take on a carnival atmosphere, with arts and crafts, food and drink, games, music, and other amusements. Czech musicians and dancers are featured in three daily parades. The [Wilber-Clatonia High School Czech Alumni Band](#) has grown to over 200 strong since it was formed in 1986. Graduates come from across the country to join the ranks of the band and march in the festival parade.

The [Miss Czech Slovak USA Pageant](#) brings Czech and Slovak queens from many states to the festival.

The [Wilber Czech Museum](#) is a gathering spot during the festival and is an interesting place to visit any time of the year. Czech history can be experienced in exhibits ranging from a doll collection to replicas of early immigrant homes.

Come join in the fun! The food, fun, traditions, and music of the Czech heritage provide a delightful reason to make the trip to Wilber in August or anytime. Call toll-free, 1-888-4-WILBER, for more information.

[Top of Page](#) | [Home](#)

Slavní Čechoameričané

Madeleine Albright,
bývalá ministryně zahraničních věcí,
narozena v Praze jako **Marie Jana
Korbelová**

Anton Cermak,
starosta Chicaga 1931–1933,
narozen v Kladně jako **Antonín
Josef Čermák**

svatý **Jan Nepomucký Neumann**
(John Nepomucene Neumann /
Johannes Nepomuk Neumann),
rodák z Prachatic, katolický
biskup v Philadelphii

A nesmíme zapomenout na ...

Raymond Albert Kroc,
zakladatel sítě McDonald's
Corporation, narozen v USA,
otec se narodil ve Stupně u
Plzně

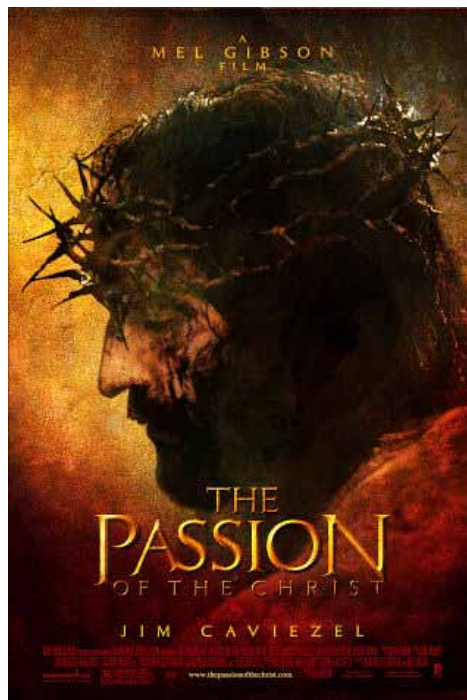

Roman Lee Hruska,
republikánský senátor za
Nebrasku v letech 1954–
1976

... a Američané slovenského původu

Angelina Jolie,
vl. jménem **Angelina Jolie Voigt**
pradědeček **Vojtko** pochází z Košic
(zbytek předků: Němci,
Frankokanad'ané, Irokézové)

James Patrick Caviezel,
otec rétorománsko-slovenského
původu, matka irského původu

Eugene Andrew Cernan
(zatím poslední člověk na Měsíci,
původním jménem **Ondrej Čerňan**,
otec Slovák, matka Češka z
Chicaga)

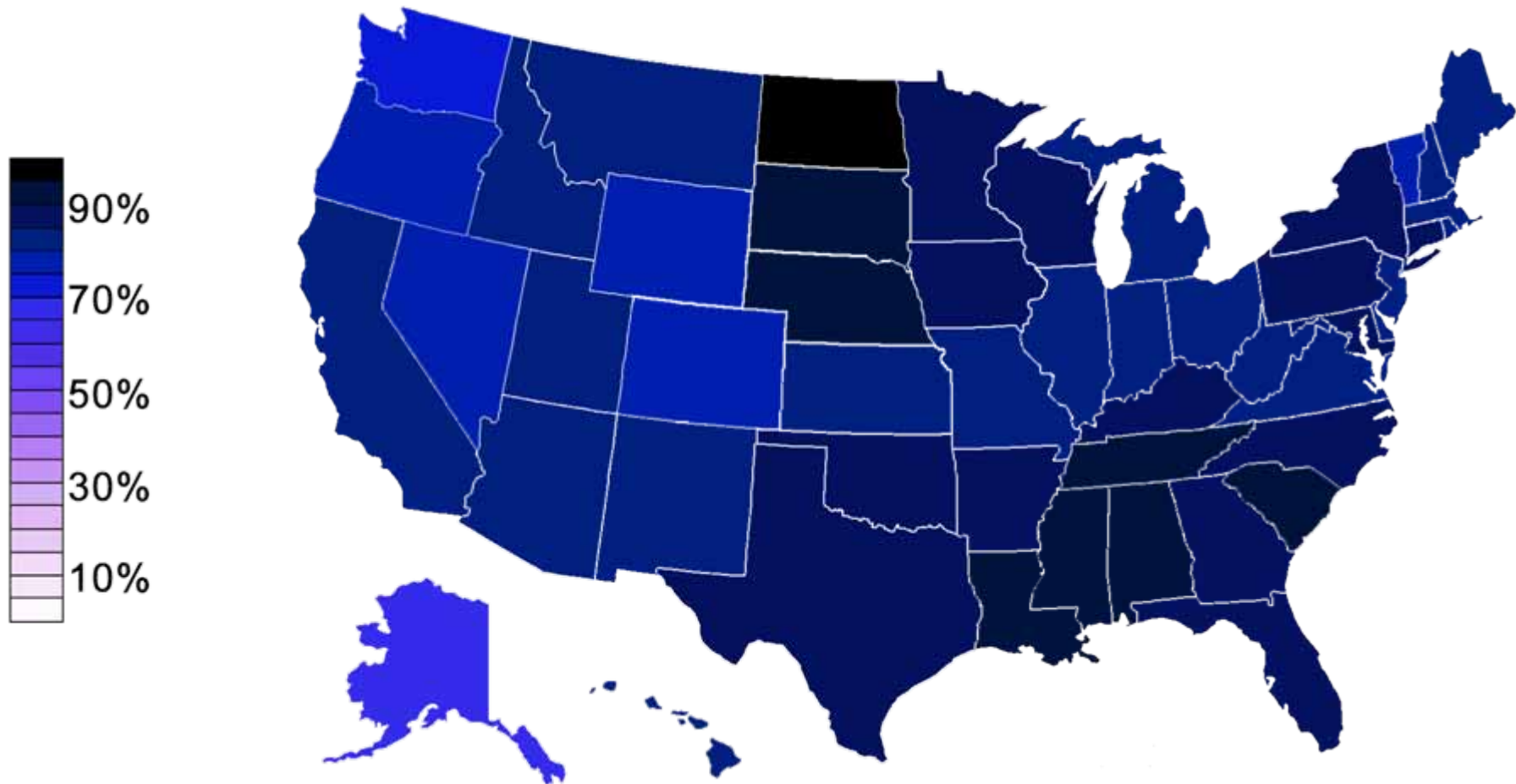
Náboženské složení obyvatelstva

- Země je tradičně průkopníkem a propagátorem absolutní náboženské svobody a tolerance (22 % manželství je nábožensky smíšených)
- Míra religiozity je obecně značně vysoká (bohoslužby pravidelně navštěvuje 41 % obyvatel – v ČR kolem 5 %, ve Francii 15 %)
- Převládají různé protestantské denominace a katolická církev:
- Data z roku 2001:
 - Křesťané 79,8 % (katolíci 25,9 %, baptisté 19,8 %, metodisté 7,2 %, luteráni 4,9 %, presbyteriáni 2,8 %, ad., započítáni jsou i mormoni – 1,4 % a jehovisté – 0,7 %)
 - Židé 1,4 %
 - Muslimové 0,6 %
 - Buddhisté 0,5 %
 - Hinduisté 0,4 %
 - Ostatní 2,3 %
 - Bez vyznání / agnostici / ateisté 15,0 %

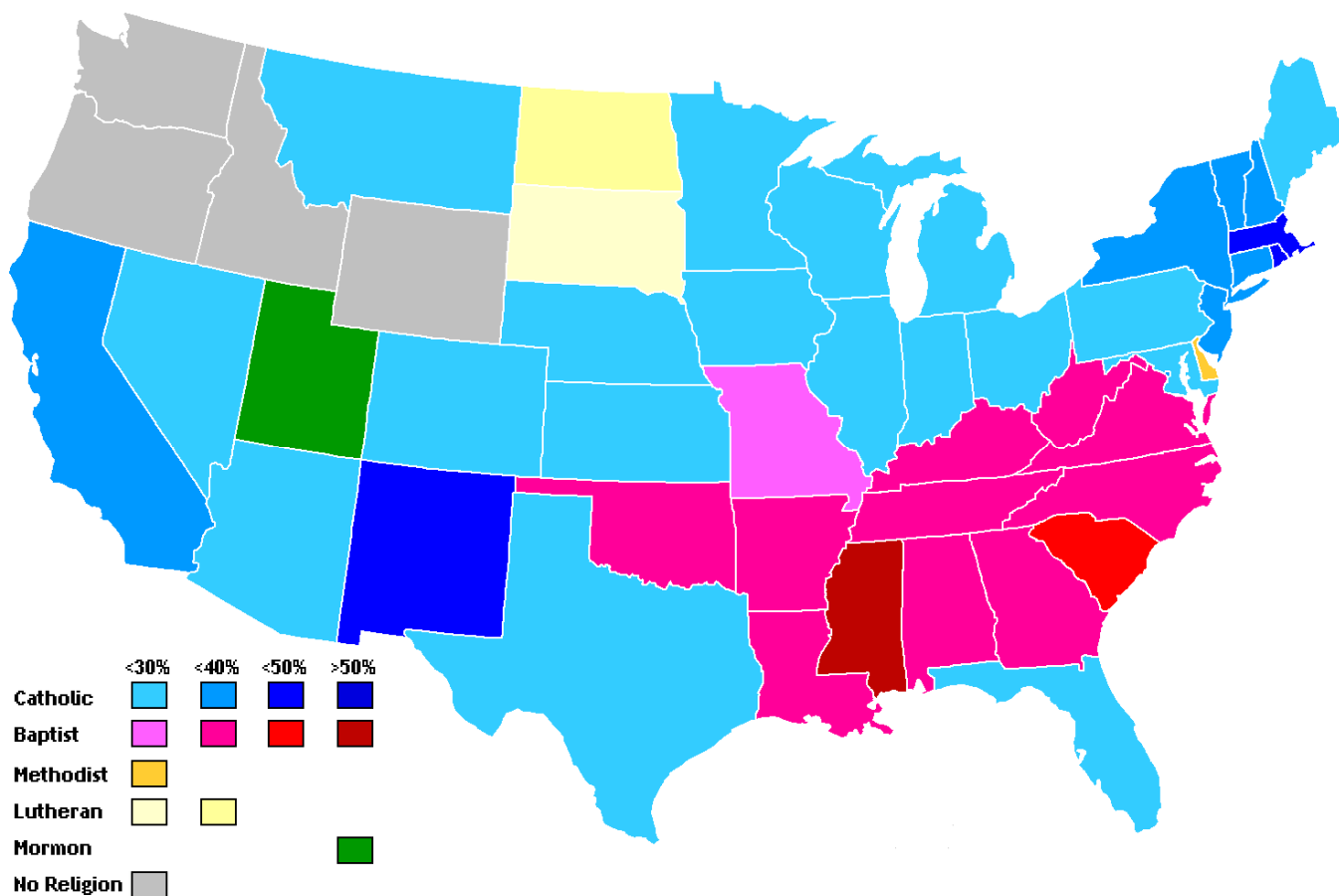
Náboženství – trendy

- Přes tradiční náboženskou svobodu tradičně dominovali společnosti protestanti, katolíci jsou vnímáni jako menšina (dosud byl jen jeden katolický prezident – John F. Kennedy)
- Postupné přesuny:
 - ▣ Ubývá podíl křesťanů (v období 1990–2001 o téměř 10 pct – většinou přešli mezi ateisty)
 - ▣ Mezi protestanty roste podíl stoupenců konzervativní větve evangelikalismu
 - ▣ Klesá počet židů (i absolutně)
 - ▣ V letech 1990–2001 se počet muslimů zvýšil 2x, buddhistů 2,5x a hinduistů 3x

Podíl věřících, 2001

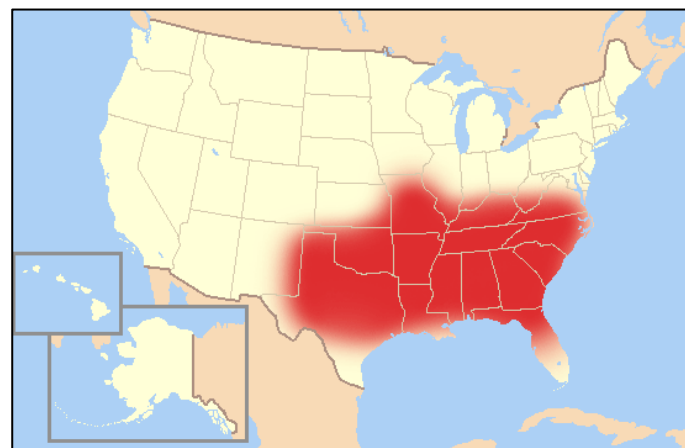

Většinové náboženství podle států (2001)

Biblický pás (*Bible Belt*)

- Oblast USA které dominuje konzervativní evangelikální protestantismus, který se vyčlenil z původně dominující anglikánské církve: baptistická **Southern Baptist Convention**, menší skupiny církev Boží (Church of Christ), sbory Boží (Assemblies of God), ad.
- Ostatní oblasti jsou značně liberálnější
- V biblickém pásu je nejmenší podíl ateistů (v Alabamě jen 6 %, na západním pobřeží kolem 25 %)
- Biblický pás volil do 60. let demokraty, dnes oblast silné podpory republikánské strany

Jazyková struktura

- Podle sčítání v roce 2000:
 - ▣ angličtina:
 - 82,1 % (jazyk používaný v domácnosti), tj. 215 mil. osob ve věku 5+
 - 96 % (včetně osob ovládajících jazyk dobře)
 - ▣ španělština 10,7 % (28 mil.)
 - ▣ čínština 0,6 % (2 mil.)
 - ▣ francouzština 0,6 % (1,6 mil.; další 0,5 mil. kreolská francouzština, hlavně v Louisianě)
 - ▣ němčina 0,5 % (1,4 mil.)
 - ▣ tagalogština 0,5 % (1,2 mil.)
 - ▣ vietnamština 0,4 % (1,0 mil.)
 - ▣ italština 0,4 % (1,0 mil.)

Úřední jazyky

- Prohlášení některého jazyka za úřední je v kompetenci států
- Zhruba polovina z nich žádný úřední jazyk určený nemá
- Až na 3 mají zbylé jako úřední jazyk (pouze) angličtinu
- 3 státy jsou oficiálně dvojjazyčné:
 - State of Hawai'i / Moku'āina o Hawai'i: angličtina (73,4 %) a havajština (1,7 % - úřední je jen z historických důvodů)
 - State of Louisiana / État de Louisiane: angličtina (přes 90 %) a francouzština (4,7 %)
 - State of New Mexico / Estado de Nuevo México: angličtina a španělština (28,8 %)
- Silné je hnutí za prohlášení angličtiny za federální úřední jazyk

Jazyková politika

- V rámci politické korektnosti se dbá na přístup migrantů k veřejným službám i nad rámec úředního jazyka
- Např. v Kalifornii je možné složit řidičské zkoušky ve 47 jazycích

Seattle, anglicko-čínsko-vietnamsko-španělský nápis